

Holistiska Lärmiljöer:

Förskollärares syn på den fysiska miljöns roll i barns delaktighet och lärande

Av: Griselda Azócar & Ana Aranguëna

Handledare: Daniel Bodén

Södertörns högskola | Institution för Lärarutbildningen

Kandidatuppsats 15 hp

Självständigt vetenskapligt arbete | Sjätte terminen 2024

Förskolläraryrket, erfarenhetsbaserad med interkulturell profil

Abstract

This study aims to explore preschool teachers' perspectives on the physical learning environment in preschools and its significance for children's participation and learning.

Through qualitative interviews with preschool teachers, we investigated how they interpret the concept of participation in relation to the design of the physical environment to promote children's learning. We also examined how preschool teachers integrate children's perspectives and needs into the environmental design, as well as their fundamental views on the learning environment and its impact on children's learning. The study employed inductive thematic analysis to process the interview data, and theoretical frameworks such as the sociocultural perspective, including concepts like the Zone of Proximal Development (ZPD) and scaffolding (support), as well as a holistic perspective, to analyze the results.

The results highlight the importance of creating a holistic, inclusive, and stimulating learning environment that fosters children's participation and learning. By adapting the environment to meet children's needs and integrating their perspectives into the environmental design, a dynamic and adaptable environment is created where children are given the opportunity to be active participants in their own learning.

This study contributes to a deeper understanding of how preschool teachers work to create beneficial learning environments for children's development and learning. By applying theoretical perspectives such as the sociocultural and holistic, and using concepts like ZPD and scaffolding, our study provides new insights into how preschool teachers can support children's learning through environmental design.

Practically, the results can be utilized by preschool teachers and professionals in the education sector to design more effective and inclusive learning environments for children. By integrating children's perspectives and needs and promoting team coherence in environmental design, preschools can create a stimulating environment that optimally fosters children's participation and learning.

Keywords: preschool, teachers, physical learning environment, participation, learning, socio-cultural perspective, ZPD, scaffolding, environmental design, inclusive environment, holistic approach.

Sammanfattning

Denna studie syftar till att utforska förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolor och dess betydelse för barns deltagande och lärande. Genom kvalitativa intervjuer med förskollärare undersökte vi hur de tolkar begreppet deltagande i relation till utformningen av den fysiska miljön för att främja barns lärande. Vi undersökte också hur förskollärare integrerar barns perspektiv och behov i miljöutformningen, liksom deras grundläggande syn på lärmiljön och dess inverkan på barns lärande. Studien använde induktiv tematisk analys för att bearbeta intervjudatan, och teoretiska ramverk som det sociokulturella perspektivet, inklusive begreppen ZPD (proximala utvecklingszonen) och scaffolding (stöttning), samt ett holistiskt perspektiv, för att analysera resultaten.

Resultaten belyser vikten av att skapa en holistisk, inkluderande och stimulerande lärmiljö som främjar barns deltagande och lärande. Genom att anpassa miljön efter barnens behov och integrera deras perspektiv i miljöutformningen skapas en dynamisk och anpassningsbar miljö där barn ges möjlighet att vara aktiva deltagare i sitt eget lärande.

Denna studie bidrar till en djupare förståelse för hur förskollärare arbetar med att skapa gynnsamma lärmiljöer för barns utveckling och lärande. Genom att tillämpa teoretiska perspektiv som det sociokulturella och holistiska, samt använda begrepp som ZPD och scaffolding, ger vår studie nya insikter i hur förskollärare kan stödja barns lärande genom miljöutformning.

Praktiskt kan resultaten användas av förskollärare och yrkesverksamma inom utbildningssektorn för att utforma mer effektiva och inkluderande lärmiljöer för barn. Genom att integrera barns perspektiv och behov samt främja arbetslagets samstämmighet i miljöutformningen kan förskolor skapa en stimulerande miljö som optimalt främjar barns deltagande och lärande.

utbildningssektorn för att utforma mer effektiva och inkluderande lärmiljöer för barn. Genom att integrera barns perspektiv och behov samt genom att främja arbetslagets samstämmighet i miljöutformningen kan förskolor skapa en stimulerande miljö som främjar barns deltagande och lärande på bästa möjliga sätt.

Nyckelord: förskola, förskollärare, fysisk lärmiljö, deltagande, lärande, sociokulturellt perspektiv, ZPD, scaffolding, miljöutformning, inkluderande miljö, holistiskt tillvägagångssätt.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
2. Syfte och frågeställningar.....	8
Syfte:	8
Frågeställningar:	8
3. Bakgrund.....	8
3.1 Fysiska lärmiljö i förskolan	9
3.2 Barns delaktighet och inflytande	10
4. Tidigare forskning.....	11
4.1 Materialitet och pedagogik i förskolemiljön	11
4.2 Barns perception och användning av fysiska miljöer	12
4.3 Barn och elevers inflytande i förskolan och skolan	13
4.4 Förskollärares ledarskap i lekmiljöer	14
4.5 Utforskning av holistiska undervisningsmetoder inom förskolepedagogik	15
4.6 Förskolelärares perspektiv och praxis	17
5. Teoretiska utgångspunkter.....	18
5.1 Sociokulturella perspektiv	19
5.1.1 Mediering.....	19
5.1.2 Proximala utvecklingszonen.....	20
5.1.3 Scaffolding.....	21
5.2 Holistiska perspektiv	22
6. Metod.....	22
6.1 Urval	23
6.2 Intervjuer	23
6.3 Genomförande	24
6.4 Bearbetning, transkribering och kodning av intervjudata	25
6.5 Forskningsetiska överväganden	26
7. Resultat och analys.....	27
7.1 Pedagogisk närvaro och flexibilitet	27
7.1.1 Teoribaserad analys av respondenternas beskrivningar.....	29
Pedagogisk närvaro och flexibilitet.....	29
7.2 Anpassning efter barnens behov	30
7.2.1 Teoribaserad analys av respondenternas beskrivningar.....	32
Anpassning efter barnens behov.....	32
7.3 Samstämmighet och kommunikation i personalgruppen	33
7.3.1 Teoribaserad analys av respondenternas beskrivningar.....	35
Samstämmighet och kommunikation i personalgruppen.....	35

7.4 Materialens tillgänglighet och användning	36
7.4.1 Teoribaserad analys av respondenterna beskrivningar	39
Materialets tillgänglighet och användning	39
7.6 Sammanfattning av resultaten	40
8. Diskussion och slutsatser	41
8.1 Fortsatt forskning	43
Referenser.....	45
I författarnas ägo	45
9. Övriga referenser.....	45
Bilaga 1	49
Bilaga 2	50
Bilaga 3	54

1. Inledning

Skapandet av en givande lärmiljö för förskolebarn är en komplex utmaning för förskollärare, där den fysiska miljön i förskolan spelar en avgörande roll för att främja barns delaktighet och lärande. Enligt Skolverket (2018, s. 16) är det av central betydelse att förskollärare prioriterar skapandet av en miljö där barnens inflytande och delaktighet integreras som en naturlig del av deras arbete.

Inom ramen för vår gemensamma erfarenhet på tjugo år som barnskötare i förskolan, har vi observerat variationen i den fysiska lärmiljön. Det är denna variation som motiverar vår önskan att utforska hur förskollärare tänker kring utformningen av den fysiska lärmiljön. Vår erfarenhet har gett oss en bred förståelse för förskolemiljöns betydelse och dess potentiella inverkan på barns delaktighet och lärande. Vi blev särskilt nyfikna när vi märkte skillnaderna i hur olika förskollärare tolkar och tillämpar riktlinjerna i praktiken, och vi undrar över hur deras perspektiv på den fysiska lärmiljön påverkar deras förmåga att skapa en stimulerande miljö för barnen.

Denna forskning är relevant och aktuell eftersom den belyser en kritisk aspekt av förskoleutbildningen. Genom att undersöka förskollärares perspektiv och resonemang kring miljögestaltning strävar studien efter att belysa vilka faktorer som förskollärare anser vara viktiga för att skapa en stimulerande lärmiljö för barnen. Resultaten från studien kan därmed användas för att stödja evidensbaserade beslut och riktlinjer inom förskoleutbildningen. Studiens relevans ligger i dess förmåga att ge insikter som kan förbättra förskolepraxis genom att förstå hur förskollärare tänker och agerar i samband med utformningen av den fysiska lärmiljön. Genom att ta reda på vilka faktorer som förskollärare anser vara viktiga för att skapa en stimulerande miljö för barn, kan studien bidra till att informera beslut om utformning och resursfördelning i förskolemiljön.

Dessutom är studien aktuell med tanke på den pågående diskussionen om förskolans roll i barns tidiga utbildning och utveckling. Genom att fokusera på förskollärares perspektiv ger studien en röst till dem som dagligen arbetar med att skapa en gynnsam miljö för barns lärande.

För att besvara våra forskningsfrågor använde vi oss av kvalitativa intervjuer med semistrukturerade frågor. Dessa intervjuer analyserades utifrån ett sociokulturellt perspektiv, baserat på Lev Vygotskijs teorier om den proximala utvecklingszonen och mediering, samt ett holistiskt perspektiv, som betonar vikten av att se lärmiljön som en helhet där både fysiska och sociala aspekter samverkar. Genom denna metodologi strävar vi efter att få en djupare

förståelse för hur förskollärare skapar en gynnsam lärmiljö för barnens lärande och utveckling.

2. Syfte och frågeställningar

Syfte:

Studiens syfte är att förstå förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan och identifiera vilka faktorer som anses vara viktiga för att skapa en stimulerande miljö för barns delaktighet och lärande.

Frågeställningar:

För att uppnå detta syfte fokuserar studien på följande frågeställningar:

- Hur tolkar förskollärare begreppet delaktighet i förhållande till utformningen av den fysiska lärmiljön för att främja barns delaktighet och lärande? Hur påverkar deras tolkningar och förståelse deras praktiska beslut kring miljögestaltning?
- På vilket sätt integrerar förskollärare barns perspektiv och behov i utformningen av den fysiska lärmiljön för att skapa en stimulerande miljö för barnen?
- Hur ser förskollärare i grunden på hur lärmiljön bör utformas och vilka typer av lärande tänker de att den ska ge upphov till?

Genom att besvara dessa frågeställningar avser studien att ge en djupare insikt i hur den fysiska lärmiljön kan optimeras för att stödja barns utveckling och lärande i förskolan. Resultaten kommer att användas för att utveckla praktiska rekommendationer för förskolor.

3. Bakgrund

Förskolans fysiska lärmiljö spelar en avgörande roll för barns lärande och välbefinnande. I detta avsnitt syftar vi till att granska hur olika aspekter av den fysiska lärmiljön påverkar förskolans förmåga att fungera som en optimal plats för barns tidiga utbildning. Genom att grunda oss i relevant litteratur utforskar vi hur den fysiska lärmiljön påverkar barns delaktighet och lärande i förskolemiljön. Denna diskussion är grundad i den relevanta litteraturen och syftet samt frågeställningarna i vår studie.

3.1 Fysiska lärmiljö i förskolan

Den fysiska lärmiljön i förskolan utgör en viktig arena för barns utforskande, lek och lärande. I detta avsnitt undersöker vi olika aspekter av den fysiska lärmiljön, inklusive dess utformning, material och resurser, samt förskollärares roll i att skapa en stimulerande och inbjudande miljö för barnen. Genom att grunda oss i relevant litteratur utforskar vi hur den fysiska lärmiljön påverkar barns delaktighet och lärande i förskolemiljön.

I vår studie undersöker vi förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan och identifierar vilka faktorer som anses vara viktiga för att skapa en stimulerande miljö för barns delaktighet och lärande. I detta sammanhang är det viktigt att notera att den fysiska lärmiljön inte bara innefattar det konkreta rummet, utan även den sociala lärmiljön som utgör det mellanmänskliga mellan oss (Vikingsen, 2021, s. 26).

Katinka Vikingsen (2021, s. 27) betonar att den fysiska lärmiljön har en avgörande roll för de pedagogiska relationerna. Rum och material och hur dessa designas och regleras får effekt på relationer barn emellan och mellan barn och vuxna. Detta resonemang stämmer väl överens med vår studie där vi undersöker hur förskollärare tolkar begreppet delaktighet i förhållande till utformningen av den fysiska lärmiljön för att främja barns delaktighet och lärande.

Vidare framhåller Vikingsen (2021, s. 28) att omsorg handlar om att anta ett helhetsperspektiv där allt som finns omkring barnen räknas. Detta inkluderar utformandet av rum, organisation, rutiner och undervisning och i vårt förhållningssätt. Denna syn på omsorg är relevant för vår studie eftersom vi undersöker på vilket sätt förskollärare integrerar barns perspektiv och behov i utformningen av den fysiska lärmiljön för att skapa en stimulerande miljö för barnen.

Sofia Eriksson Bergström (2021, s. 29–30) betonar att förskolan inte enbart kan förstås som en arena där vuxna arrangerar miljöer för lärande. Det är nu viktigt att erkänna barns roll som aktiva medskapare av förskolans miljöer. Förskolan är numera en institution som formas av både barn och vuxna, och den fysiska miljön kan ses som en struktur där barndomen institutionaliseras.

Forskningen har utvecklats från att handla om forskning om barn till att idag innebära forskning med eller för barn, vilket framhålls av Eriksson Bergström (2021, s. 30).

Uppmärksamheten riktas mot barns erfarenheter och aktiviteter, och begrepp som barnperspektiv och barns perspektiv blir allt vanligare. Därigenom erkänns barns agerande och erfarenheter som betydelsefulla för formandet av samhällsinstitutioner.

Detta understryker vikten av att ta hänsyn till barns perspektiv och behov vid utformningen av lärmiljöer för att skapa en stimulerande miljö för barnen, vilket är centralt för vår studie.

Eriksson Bergström (2021, s. 33–34) utforskar förskolans platsdimension och hävdar att platser inte bara är fysiska lokaler utan även sociala och kulturella konstruktioner som barnen aktivt deltar i att forma och förändra. Detta perspektiv är särskilt relevant för vår studie då det betonar barns aktiva roll i skapandet av den fysiska lärmiljön.

Förskolans fysiska miljö spelar en avgörande roll i detta sammanhang, som påpekas av Eriksson Bergström (2021, s. 34), eftersom den ständigt är en del av det sociala samspel som sker. Detta understryker vikten av att beakta barnens synpunkter och intressen vid utformningen av lärmiljön.

Denna förståelse bidrar till att den fysiska lärmiljön kan främja barnens lärande och utveckling, vilket är centralt för vår studie. Den fysiska lärmiljön, som inkluderar både inomhus- och utomhusmiljön samt de tillgängliga materialen och resurserna för barnen, spelar en central roll i deras lärande och utveckling.

Denna miljö kan ha olika typer av rumslighet, till exempel gömställen, hemliga rum, samt definierade och odefinierade platser som ger barnen olika möjligheter och behov att skydda och kontrollera sin lek. Dessutom kan miljön vara antingen naturlig eller statisk. En naturlig miljö är inte utformad för ett specifikt syfte och kan därför vara mer följsam och kreativ för barnen, medan en statisk miljö är planerad av vuxna och kan därför vara mer obegriplig och frustrerande för barnen.

Slutligen kan en resursrik miljö främja lekens vidlyftighet, det vill säga barnens utrymme för förändring och gränsöverskridanden. Genom att förstå dessa aspekter av den fysiska lärmiljön kan vi få en djupare förståelse för hur förskollärare formar sin praktik och sin syn på den fysiska lärmiljön i förskolan (Eriksson Bergström, 2017, s. 39–41).

3.2 Barns delaktighet och inflytande

Delaktighet och inflytande i förskolan är både en demokratisk rättighet och en pedagogisk utgångspunkt. Det innebär att barn har rätt att vara delaktiga i beslutsprocesser, påverka och förhandla med andra barn och vuxna samt att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter.

För att barn ska kunna utöva sin rätt till delaktighet och inflytande behöver de utveckla olika kompetenser och färdigheter för sociala situationer där demokratiska processer äger rum. Detta

inkluderar färdigheter som turtagning, att lyssna på andras röster, att hävda sin röst och att argumentera för en uppfattning.

Det handlar om en stor omställning att verkligen ge barnen delaktighet och inflytande i förskolan. Vi brottas med en lång tradition av att vuxna vet bäst, även vad som är barnets bästa. Läroplanen anger att planering och genomförande ska utgå från läroplanen och från det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare har tillägnat sig (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2020, s. 123).

4. Tidigare forskning

I detta avsnitt sammanfattar vi tidigare forskning relaterad till förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan och dess inverkan på barns delaktighet och lärande. Vi har valt att inkludera de mest relevanta källorna som ger en översikt över det aktuella kunskapsläget på området. Genom att analysera och kritiskt granska tidigare studier utifrån deras syften, fältstudie, resultat och slutsatser, strävar vi efter att fördjupa förståelsen för hur förskollärare uppfattar och arbetar med den fysiska miljön för att främja barns lärande och utveckling. Vårt fokus ligger på att identifiera vilka faktorer som enligt tidigare forskning anses vara centrala för att skapa en stimulerande och gynnsam lärmiljö för barn i förskolan.

4.1 Materialitet och pedagogik i förskolemiljön

Studien av Solveig Nordtømme (2012) undersökte hur förskolemiljöns utformning och material påverkar barns utforskande, deltagande och agency. Genom etnografiskt fältarbete i två norska förskolor med barn i åldrarna 2 till 5 år, tillämpade Nordtømme teoretiska perspektiv från sociokulturella studier av lärande och meningsskapande, samt referenser till teoretiker som Corsaro (2005, 2009) och Bourdieu (1998), för att analysera interaktionen mellan barn och vuxna i förskolemiljön (Nordtømme, 2012, s. 320-321).

Studiens huvudresultat visar hur barn skapar mening och lek både inom och utanför pedagogiskt utformade utrymmen, och hur materialiteten skapar maktrelationer och samspel mellan barn och vuxna samtidigt som den påverkar barnens agency, det vill säga deras förmåga att agera och påverka sin omgivning. Nordtømme drog slutsatser om hur förväntningar formar praxis och regler som påverkar vardagen i förskolan (Nordtømme, 2012, s. 229-231).

Berättelserna från studien ger konkreta exempel på dessa dynamiker. I den första berättelsen, "Vem leker?", framgår det hur barnen, speciellt Tore, engagerades av lekmaterialen men också begränsades av den sociala dynamiken och upplevda maktrelationer i lekområdet, vilket påverkade deras agency. Den andra berättelsen, "Identitet och maktrelationer i dolda utrymmen", visar hur barn skapar sin egen kultur och tillhörighet i rum med begränsade resurser och utrymmen, samtidigt som de utövar sin agency genom att omvandla och anpassa rummet efter sina behov och önskemål (Nordtømme, 2012, s. 327-328).

Genom att fokusera på dessa interaktioner mellan barn och deras miljö ger Nordtømmes studieinsikt i hur förskolemiljön kan formas av och formar barnens handlingar, identiteter och agency. Detta ger viktiga perspektiv för att förstå barns delaktighet och lärande i förskolan och betonar vikten av att skapa en miljö där barnen ges möjlighet att utöva sin agency och aktivt delta i sin lärandeprocess.

Genom att koppla Nordtømmes insikter om materialitet, maktrelationer och praxis till våra egna forskningsfrågor kan vi bättre förstå hur den fysiska lärmiljön i förskolan kan utformas för att stödja barns delaktighet och lärande. Hennes arbete ger oss konkreta exempel och teoretiska ramverk som vi kan använda för att analysera våra egna intervjuer med förskollärare, vilket gör hennes studie mycket relevant och värdefull för vår forskning.

4.2 Barns perception och användning av fysiska miljöer

Studien av Sando och Sandseter (2022) belyser viktiga aspekter av barns interaktion med förskolans fysiska miljöer. Genom att undersöka barns uppfattningar och användning av dessa miljöer syftar studien till att bidra till en ökad förståelse för hur förskolans fysiska utformning påverkar barns upplevelser och lärande. Inom utbildningsvetenskapen fokuserar denna forskning på en central aspekt av förskolepedagogik: den fysiska miljöns betydelse för barns utveckling och lärande (Sando & Sandseter, 2022, s. 2).

Genom etnografiskt fältarbete och semistrukturerade intervjuer med 71 barn i åldrarna 3 till 6 år i olika norska förskolor, har forskarna försökt fånga barns perspektiv på den fysiska miljön i ECEC (Early Childhood Education and Care) institutioner. Studien visar att barnen har tydliga preferenser för olika lekutrymmen och material, samt att de uppskattar miljöer som erbjuder varierade lek- och utforskningsmöjligheter (Sando & Sandseter, 2022, s. 4).

Barnen i studien beskrev hur både inomhus- och utomhusmiljöerna påverkar deras lek och välbefinnande. De betonade vikten av att ha tillgång till naturliga element som sand, vatten

och träd, samt olika typer av lekutrustning som gungor, klätterställningar och lekstugor. Barnen uttryckte också en önskan om att ha tillgång till material som möjliggör konstruktion och kreativ lek, såsom lego, byggklossar och konstmaterial (Sando & Sandseter, 2022, s. 6-7).

Studien identifierade tre huvudsakliga kategorier av affordances (möjligheter) i förskolemiljön:

- Affordances för konstruktion: Barnen uppskattade möjligheter att bygga och skapa med olika material, både inomhus och utomhus.
- Affordances för låtsaslek: Barnen använde både naturliga och tillverkade material för att skapa fantasifulla lekvärldar.
- Affordances för fysisk aktivitet: Barnen värderade utrymmen som möjliggör fysisk lek och rörelse, såsom springa, klättra och cykla (Sando & Sandseter, 2022, s. 8-9).

Vi har valt att inkludera denna studie i vår uppsats eftersom den ger en djupgående insikt i hur den fysiska miljön påverkar barns lek, lärande och välbefinnande i förskolan. Denna kunskap är avgörande för att förstå hur man bäst utformar förskolemiljöer som stöder barns utveckling och främjar deras delaktighet och agency. Genom att koppla Sando och Sandseters (2022) insikter till våra egna forskningsfrågor kan vi bättre analysera hur förskolans fysiska miljö kan förbättras för att möta barnens behov och intressen. Deras fokus på barns perspektiv hjälper oss att betona vikten av att lyssna på barnens röster i forskningen och att utforma lärmiljöer som verkligen stödjer deras utveckling och lärande.

4.3 Barn och elevers inflytande i förskolan och skolan

Barns och elevers inflytande i förskolan och skolan har varit ett framträdande forskningsämne både nationellt och internationellt. Forskningen har framhävt maktasymmetrin mellan barn och pedagoger och hur inflytande formas genom relationellt arbete (Thuresson & Quennerstedt, 2020, s. 93-94). Det övervägande antalet studier har särskilt betonat inflytandets dynamik i pedagogiska relationer och möten, där inflytande tenderar att placeras i interaktionen mellan pedagoger och barn (Emilson, 2008, s. 58-59).

Hanna Thuresson och Ann Quennerstedt är framstående forskare vid Örebro universitet, specialiserade inom utbildningsvetenskap och pedagogik. Deras studie, publicerad 2020, är en omfattande forskningsöversikt som analyserar svensk forskning om barns och elevers inflytande i förskolan och skolan under perioden 2005 till 2018. Målet med deras forskning är

att syntetisera de viktigaste resultaten och identifiera de huvudsakliga teman som har diskuterats inom detta forskningsområde (Thuresson & Quennerstedt, 2020, s. 93).

Forskningen har belyst olika aspekter av inflytande, inklusive maktasymmetrin mellan barn och pedagoger, dynamiken i pedagogiska relationer och möten, samt inflytande i interaktionen mellan pedagoger och barn. En tydlig åldersrelaterad aspekt framträder där de yngsta och äldsta inom skolsystemet fått mest uppmärksamhet, medan skolåren 4-9 identifierats som ett forskningsgap som behöver utforskas mer omfattande (Rönnlund, 2011, s. 24-25).

Dessutom har forskningen pekat på bristen av studier som undersöker inflytande ur ett verksamhetsorganisatoriskt perspektiv, vilket indikerar ett behov av framtida forskning om hur organisatoriska faktorer påverkar inflytande i skolmiljön (Grannäs, 2011, s. 53-54). Internationellt sett har likheter mellan nordiska länder vad gäller betoning på demokrati, mänskliga rättigheter och barns inflytande väckt intresse för att jämföra forskningsinsikter från dessa länder och andra (Bae, 2010, s. 210-211).

Vi har valt att inkludera denna studie i vår uppsats eftersom den ger en omfattande översikt över aktuella forskningsinsikter om barns och elevers inflytande i skolan. Denna översikt hjälper oss att kontextualisera vårt arbete inom ett bredare akademiskt ramverk och identifiera var vår forskning kan bidra med ny kunskap. Specifikt adresserar vår studie några av de forskningsluckor som Thuresson och Quennerstedt identifierade, särskilt gällande inflytande i skolåren 4-9 och hur organisatoriska faktorer påverkar barns inflytande i skolmiljön. Genom att positionera vår studie i relation till deras syns kan vi tydligare visa på betydelsen av vårt forskningsbidrag och hur det kompletterar och utvidgar befintlig forskning på området.

4.4 Förskollärares ledarskap i lekmiljöer

Bernsen, Langøy och Eilifsen (2021) genomförde en studie med syfte att undersöka hur förskollärares deltagande i förändringar av lärmiljön påverkar deras motivation och förståelse för pedagogisk praktik. Inom ramen för pedagogisk forskning användes en kvalitativ forskningsmetod med fokus på professionell utveckling inom förskolepedagogik.

Data samlades in genom två fokusgruppintervjuer och dokumenterade observationer i en forskningsdagbok. Dessa data analyserades med tematisk analys och relevanta teorier, inklusive Kolbs erfarenhetsinlärningscykel (1984, 2012, 2015) och Deci och Ryans teori om självbestämmande (1985, 2000). Studien utforskade förskollärares erfarenheter och reflektioner kring förändringar i lärmiljön och deras inverkan på barnens lärande.

Resultaten visade att förskollärarna, genom att reflektera över sina kroppsliga erfarenheter, kunde utveckla en djupare förståelse för hur lärmiljön påverkar barnens upplevelser och lärande. Förskollärarnas reflektioner över sina kroppsliga erfarenheter visade på en inledande fas av upptäckt och utforskning, där deltagande i workshops och upplevelse av förändrade lärmiljöer ledde till aha-upplevelser och vidgade perspektiv. Denna process relaterades till Kolbs erfarenhetsinlärningscykel, där första steget innebär etablering av kroppsliga erfarenheter för att öppna upp för nya idéer och möjligheter.

Kolbs erfarenhetsinlärningscykel beskriver en process där individer lär sig genom att engagera sig i konkreta upplevelser, reflektera över dessa upplevelser, bilda abstrakta koncept och sedan experimentera aktivt med nya idéer. Deci och Ryans teori om självbestämmande, å andra sidan, fokuserar på vikten av autonomi, kompetens och samhörighet för att främja inre motivation. Dessa teorier relaterar till varandra genom att betona betydelsen av att skapa lärmiljöer som främjar självständigt tänkande och reflektion, vilket leder till ökad motivation och engagemang.

Genom att reflektera över sin kompetens och erfarenhet blev förskollärarna mer motiverade och engagerade i förändringsprocessen. De var benägna att utforska nya idéer och tillvägagångssätt för att främja barnens lärande och utveckling. Studien betonade vikten av att integrera praktiska erfarenheter med teoretiska insikter för att främja förskollärares motivation och förståelse för pedagogisk praktik. Det poängterades även behovet av stöd för förskollärares utveckling av kompetens och erfarenhet för att skapa en positiv motivationsmiljö och stödja deras engagemang i förändringsprocessen. Balansen mellan autonomi och vägledning ansågs vara avgörande för att säkerställa en positiv och produktiv arbetsmiljö där förskollärarna känner sig trygga och motiverade att utforska nya idéer och tillvägagångssätt.

Denna studie är relevant för vår uppsats eftersom den belyser hur praktiska erfarenheter och kollektiva processer över tid kan öka förskollärares inre motivation och engagemang för pedagogisk praxis. Detta är direkt tillämpligt på vår undersökning som syftar till att förstå hur förskollärare kan använda den fysiska miljön för att främja barns delaktighet och lärande

4.5 Utforskning av holistiska undervisningsmetoder inom förskolepedagogik

Författarna Monica Nilsson, Robert Lecusay och Karin Alnervik (2018) utförde en studie vars syfte var att utforska och argumentera för en holistisk förskoledidaktik som bygger på integreringen av lek och utforskande i förskolans pedagogiska arbete. Inom disciplinen förskolepedagogik och didaktik utforskades olika teoretiska perspektiv och empiriska studier

för att förstå lekens och utforskandets roll i barns lärande och utveckling. Forskningsfältet omfattade således både teoretiska och praktiska aspekter av förskoleundervisningen.

Studien integrerade teorier från Lev Vygotskij, Gunilla Lindqvist och andra forskare inom förskolepedagogik och utbildningsvetenskap. Genom en holistisk ansats undersökte författarna betydelsen av lek och utforskande för barns kreativitet, självreglering och sociala utveckling. Resultaten framhöll att lek och utforskande utgör centrala byggstenar i förskolans pedagogiska arbete, då dessa aktiviteter främjar barns kognitiva, emotionella och sociala utveckling (Nilsson et al., 2018, s. 10-15). Genom att skapa en miljö där lek och utforskande uppmuntras och stöds kan förskolan bli en plats där barns naturliga nyfikenhet och kreativitet får blomstra.

Enligt Vygotskij (1995) driver fantasilek barnets utveckling eftersom den domineras av mening över objekt och handling samt kräver regler som utvecklar barns självreglering, vilket främjar både barns abstrakta/symboliska tänkande och sociala och emotionella utveckling (Nilsson et al., 2018, s. 20). Gunilla Lindqvist (1995) har kopplat samman Vygotskijs studier av lek, fantasi och kreativitet samt konstpsykologi och framhävt barnet som en kreativ och skapande individ i leken. Detta perspektiv har vidareutvecklats genom forskning och praktiska projekt som Lekvärldsprojekt där barn och pedagoger gemensamt skapar och deltar i fantasivärldar inspirerade av både konst och vetenskap (Nilsson et al., 2018, s. 21).

Utforskande, som inspirerats av förskolorna i Reggio Emilia, innebär ett didaktiskt förhållningssätt som tar utgångspunkt i barnens autentiska frågor, intressen och erfarenheter. Progettazione är en dynamisk och kommunikativ process som förutsätter barnens utforskande och undersökande (Rinaldi, 2006, s. 132). Utforskande projekt, som till exempel Rådjursprojektet och Ljuspunktsprojektet, tar utgångspunkt i dilemman och drivs framåt av barnens genuina och autentiska frågor, nyfikenhet och förundran (Nilsson et al., 2018, s. 22).

Corine Hutt (1971) har undersökt relationen mellan lek och utforskande och beskriver epistemisk lek och ludic lek där epistemisk lek handlar om utforskande och problemlösning medan ludic lek handlar om symbolisk och innovativ lek. Utforskande lek tillåter barn att upptäcka kausala strukturer i den fysiska världen medan fantasilek möjliggör för barn att avtäcka och förstå aspekter av möjliga världar (Walker & Gopnik, 2013, s. 42). Jane Murray (2012) argumenterar för att utforskande är en form av forskning som barn gör spontant och som kan organiseras i projekt som barn och pedagoger utför tillsammans (Nilsson et al., 2018, s. 23).

En holistisk förskoledidaktik byggd på lek och utforskande innebär att man skapar en balans mellan planerade aktiviteter och spontana lekupplevelser för barnen. Det innebär också att förskollärare och pedagoger inte bör instrumentaliseras eller pedagogiseras barns lek, utan istället sträva efter att skapa en miljö där barns lek och utforskande kan ske naturligt och fritt (Nilsson et al., 2018, s. 25). Ulla Lind (2010) gör skillnad mellan målrationella och målrelationella processer, där målrelationellt förhållningssätt innebär ett flexibelt och dynamiskt kunskapskapande som drivs av frågor och uppstår i mötet mellan olika material, ord, texter och människor i läroprocesser. Detta är i linje med det målrelationella ledarskapet som Jonas Aspelin (2013) beskriver som relationell pedagogik.

Att koppla undervisning till lek är en riskfylld balansakt eftersom det finns en risk för att vuxna annekterar och försöker använda barns lek för syften utanför leken självt (Nilsson et al., 2018, s. 24). Lek är ett tillstånd som skapar känsla av glädje och frihet där processen, inte produkten är poängen. När man kopplar lek till lärande av förutbestämda (av vuxna önskvärda mål) upphör det att vara lek (Steinsholt, 2015). Däremot kan vuxna med fördel leka tillsammans med barn och både lära lekkonsten av barn och själva bidra till rikt lekande (Lindqvist, 1995; Ferholt & Nilsson, 2017b).

Denna studie är relevant för vår uppsats eftersom den belyser vikten av att integrera lek och utforskande i förskolans pedagogiska arbete för att främja en holistisk utveckling hos barnen. Genom att koppla deras insikter om holistisk förskoledidaktik till våra egna forskningsfrågor kan vi bättre förstå hur pedagogiska metoder i förskolan kan utformas för att stödja barns delaktighet och lärande. Deras arbete ger oss teoretiska ramverk och praktiska exempel som vi kan använda för att analysera våra egna intervjuer med förskollärare, vilket gör deras studie mycket relevant och värdefull för vår forskning.

4.6 Förskolelärares perspektiv och praxis

Studien av Tone Rove Nielsen (2021) undersöker hur förskollärare uppfattar tillgängligheten och användningen av lekmaterial i förskolemiljön genom semistrukturerade intervjuer. Inom forskningsfältet för förskolepedagogik och lärande placeras studien i ett vetenskapligt sammanhang genom att tidigare forskning tas upp, vilket belyser vikten av tillgängliga lekmaterial för barns lek, lärande och utveckling samt utmaningar för lärare i att främja lek och lärande (Nielsen, 2021, s. 3).

Resultaten visar på starka övertygelser bland lärare om vikten av tillgängliga lekmaterial, men att praktiska överväganden ibland prioriteras över pedagogiska intentioner. Lärarnas strävan att främja lekfulla aktiviteter störs ibland av dessa praktiska överväganden, vilket kan begränsa tillgången till lekmaterial. Det är också värt att notera hur den pågående diskursen om lek och lärande får lärarna att ifrågasätta sina övertygelser och skapar osäkerhet i deras professionella omdöme (Nielsen, 2021, s. 7). Diskussionen lyfter fram behovet av att stödja lärarna genom resurser och reflektion för att utveckla en mer medveten undervisningspraxis. Dessutom visade studien att samarbete och diskussion med kollegor kan öka lärarnas självförtroende och medvetenhet om sina övertygelser (Nielsen, 2021, s. 12).

Inom disciplinen förskolepedagogik och lärande betonas vikten av att förstå hur lekmaterial påverkar barns lekmöjligheter och hur lärare kan optimera användningen av lekmaterial i ECEC-miljön (Early Childhood Education and Care, en miljö som omfattar de fysiska, sociala och pedagogiska aspekterna av förskoleutbildning och omsorg). Studien bidrar till denna diskussion genom att analysera lärarnas övertygelser och praxis relaterade till tillgängligheten av lekmaterial (Nielsen, 2021, s. 16).

Denna studie är relevant för vår uppsats eftersom den belyser hur förskolelärare uppfattar och hanterar tillgängligheten av lekmaterial, vilket är centralt för att förstå och utveckla en holistisk undervisningspraxis i förskolan. Genom att utforska lärarnas perspektiv och praxis ger studien insikter om hur pedagogiska intentioner kan balanseras med praktiska överväganden för att främja barns lek och lärande. Studien visar också att samarbete och diskussion med kollegor kan öka lärarnas självförtroende och medvetenhet om sina övertygelser, vilket är avgörande för att skapa en effektiv och reflekterande undervisningsmiljö (Nielsen, 2021, s. 12). Detta lyfter fram behovet av att stödja lärare genom resurser och professionell utveckling, vilket är centralt för vår forskning om hur förskolemiljön kan optimeras för barns lärande och utveckling.

5. Teoretiska utgångspunkter

För att förstå och analysera förskollärares arbete med att skapa en stimulerande lärmiljö för barnen i förskolan, är det nödvändigt att grunda vår forskning i välgrundade teoretiska perspektiv och begrepp. I detta avsnitt utforskar vi olika teoretiska utgångspunkter som belyser betydelsen av den fysiska lärmiljön och förskollärares roll i dess gestaltning.

5.1 Sociokulturella perspektiv

I denna studie kommer det sociokulturella perspektivet, formulerat av Lev Vygotskij, att fungera som en teoretisk ram för att analysera förskollärares tankar och reflektioner kring den fysiska lärmiljön i förskolan. Det sociokulturella perspektivet blir en teoretisk lins som belyser hur förskollärares arbete med att skapa en stimulerande lärmiljö påverkar barns delaktighet och lärande.

Det sociokulturella perspektivet har en central plats inom utbildningslandskapet, vilket utforskas av Roger Säljö i boken "Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer" (Säljö, 2015). Enligt denna teoretiska ram, skapad av Lev Vygotskij, formas barnet genom interaktion med andra och sin omgivning (Säljö, 2015, s. 94). Detta synsätt understryker starkt att lärande är en social process där interaktioner med både andra barn och vuxna är grundläggande för barnets utveckling och inhämtning av kunskap.

Kragh-Müller et al. (2012) lyfter också fram den viktiga roll som det sociokulturella perspektivet, utvecklat av Lev Vygotskij, spelar för att förstå barns inlärningsmiljö och interaktioner. De framhåller att förskolans lärmiljö är en dynamisk miljö där barns samspel utgör kärnan i lärandet. En optimal lärmiljö anses vara en plats där barn har möjlighet att leka, lära sig nya saker och utvecklas genom interaktion med varandra (Kragh-Müller et al., 2012, s. 11). Inom ramen för det sociokulturella perspektivet blir leken enligt Lev Vygotskijs teorier en betydelsefull plats där barn utövar sina rättigheter att utforma lärmiljön och påverka sitt eget lärande (Nilsson et al., 2018). Genom att delta i leken får barn möjlighet att påverka och skapa sina egna lärande sammanhang. Leken blir en arena där barns röster hörs, och där de genom samarbete och interaktion utvecklar kunskap tillsammans. Det sociokulturella perspektivet, som fokuserar på social interaktion och samkonstruktion av kunskap, stödjer därmed barns rätt till delaktighet och inflytande i den lärmiljö de engagerar sig i. En sådan dynamisk miljö främjar inte bara lärande utan respekterar och stödjer också barns grundläggande rättigheter att vara aktiva deltagare i sitt eget lärande (Nilsson et al., 2018, s. 51).

5.1.1 Mediering

Leif Strandberg (2006) betonar att utveckla rum för lärande handlar inte bara om yta och design utan kräver tankevändor och omdisponeringar. Det är viktigt att skapa rum som inte bara är funktionella och estetiska, utan även främjar aktiviteter för lärande och utveckling. Det finns ingen universell modell för en idealisk lärandemiljö, och pedagoger bör undvika att i

förväg förbereda miljöer åt barnen. I stället bör vuxna och barn tillsammans reflektera över och utveckla miljön i en socio-kulturell kontext. Barnens delaktighet är avgörande, och de bör ges möjlighet att bidra med sina egna idéer om hur lärandemiljön kan förbättras.

Tillgänglighet till interaktioner är en viktig aspekt, och barnens engagemang är nödvändigt för att skapa meningsfulla förändringar i lärandemiljön (Strandberg, 2006, s. 24–25).

Praktiska och teoretiska idéer om relationen mellan individ och miljö hämtas också från psykologen och aktivitetsteoretikern Leif Strandbergs tolkning av sociokulturell teori i "Vygotskij i praktiken" (2017). Han betonar att de yttre faktorerna som individen möter inte bara påverkar det interna tänkandet utan också formar den fysiska miljön där individen agerar och lär sig. Strandberg argumenterar för att material och artefakter används som verktyg för att förstå och utforska den yttre världen, vilket ytterligare påverkar individens förmåga att skapa meningsfulla interaktioner och meningsskapande i sitt lärande (Strandberg, 2017, citerad i Larsson & Bäversten, 2021, s. 11-12).

Strandberg (2006) framhåller att mänskliga mentala aktiviteter är medierade och en integrerad del av en social, kulturell och historisk praktik. Enligt Vygotskijs lärandeteorier, som lyfts fram av Strandberg, visualiseras detta med begreppet triangel, där subjektet representerar människan, objektet representerar världen, och den förmedlande faktorn verktyg inkluderar olika kulturella artefakter. Begreppet mediering innebär i detta sammanhang att människans förhållande till världen är indirekt och påverkat av dessa kulturella artefakter. Dessa artefakter, långt ifrån att vara neutrala stimuli, utgör snarare resultatet av tidigare generationers erfarenheter och kunskaper. Därigenom formar de hur människor lär sig och relaterar till sin omgivning (Strandberg, 2006, s. 80–81). Genom att förstå lärandet som en medierad process inser vi att kunskap och erfarenheter överförs genom dessa kulturella artefakter, vilka i sin tur påverkar individens interaktion med omvärlden och formar den kognitiva utvecklingen.

5.1.2 Proximala utvecklingszonen

En central teoretisk utgångspunkt för vår studie är Lev Vygotskijs sociokulturella teori om lärande och utveckling. Enligt Vygotskij är människor ständigt i rörelse mot att erövra nya sätt att tänka och förstå världen, genom att använda sin befintliga kunskap och erfarenhet i nya situationer och i interaktion med andra. Denna dynamik och detta sociala beroende är grunden för hans mest kända begrepp, den proximala utvecklingszonen (zone of proximal development, ZPD). Den proximala utvecklingszonen är skillnaden mellan vad en individ kan

göra genom självständiga handlingar och vad hen kan göra med hjälp av en mer kunnig person, till exempel en lärare eller en kamrat. Genom att få stöd och vägledning i den proximala utvecklingszonen kan individen utveckla sina färdigheter och nå en högre nivå av förståelse (Forssell, 2017, s. 172–173).

I enlighet med Vygotskijs teori, kan den fysiska lärmiljön i förskolan ses som en arena där barnets ZPD kan utmanas och utvidgas. Genom att skapa en miljö som främjar barns delaktighet och lärande, kan förskollärare hjälpa barn att utveckla nya färdigheter och kunskaper som ligger inom deras ZPD. På så sätt kan förskollärare stödja barnets lärande och utveckling på ett sätt som är anpassat till barnets individuella behov och förmågor. Detta är vår operationalisering av Vygotskijs teori i vår studie, där vi undersöker hur förskollärare tänker och agerar i relation till utformningen av den fysiska lärmiljön.

5.1.3 Scaffolding

Scaffolding, ett begrepp först introducerat av den ryske psykologen Lev Vygotskij, utgör en central del av hans teori om den proximala utvecklingszonen (ZPD). I Vygotskijs beskrivning av ZPD betonas den ojämlikhet som råder mellan de två aktörerna, där den mer kompetente individen guidar och stödjer den mindre kompetente i sin inläring och utveckling (Säljö, 2023, s. 122-123). Genom scaffolding strukturerar den mer kompetente individen, såsom en förälder eller lärare, problemet för barnet och fäster dess uppmärksamhet på var man kan börja och hur man ska fortsätta. Detta sker genom att bryta ner uppgiften i mindre delar och tydligt staka ut vägen från start till mål.

Enligt Säljö (2023) kan scaffolding ses som kommunikativa stöttor eller vägledning som håller barnet på rätt spår under inlärningsprocessen. Föräldern eller den mer kompetente individen fungerar som en guide och övervakar samt korrigerar barnets handlingar för att säkerställa framsteg och förståelse (Säljö, 2023, s. 122-123). Denna typ av mikrosituationer, där den mer kompetente sam-handlar och sam-tänker med den mindre kompetente, skapar effektiva lärosituationer där barnet inte bara får instruktioner utan också utvecklar insikter i hur man definierar en uppgift och tolkar den på rimliga sätt.

I det komplexa samhället, såsom skolmiljön, spelar scaffolding en avgörande roll som en arena för kognitiv och social utveckling. Genom att erbjuda barnet utvecklingsmöjligheter och tillgång till värdefulla kulturella redskap, som tillhandahålls genom kommunikativ scaffolding, möjliggörs individens sociokulturella utveckling. Samtidigt är det viktigt att

betona att individens egna handlingar och deltagande är centrala i skapandet av sin utveckling inom ramen för de sociokulturella möjligheter som erbjuds.

5.2 Holistiska perspektiv

Holistiskt perspektiv inom förskolan innebär att man betraktar förskolans miljö och dess påverkan på barns upplevelser och utveckling i ett bredare sammanhang. Enligt Engdahl och Ärlemalm-Hagsér (2020) innebär detta att man tar hänsyn till hur miljön påverkar både individuella och kollektiva upplevelser, samt hur den formar vår syn på oss själva, varandra och världen runtomkring oss (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2020, s. 74). Genom att betrakta förskolemiljön på ett holistiskt sätt holistiskt kan man utforska och reflektera över vilka möjligheter och utmaningar den erbjuder för lek, lärande och utveckling, samt hur den formar barnens identitet och förståelse för världen. Genom att integrera olika perspektiv och aspekter av förskolans miljö kan man förstå hur den påverkar den levande praktiken och hur förändringar i miljön kan påverka barns aktiviteter och deltagande.

6. Metod

I denna studie har vi valt att använda kvalitativa semistrukturerade forskningsintervjuer för att utforska förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan. Genom att tillämpa denna metod strävar vi efter att erhålla en djupare förståelse för respondenternas tankar, åsikter och erfarenheter kring ämnet.

För att möjliggöra en utförlig och djupgående analys av våra forskningsfrågor valde vi att använda oss av kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Denna metod tillåter närheten till respondenternas upplevelser, erfarenheter och reflektioner, vilket i sin tur bidrar till en mer nyanserad och detaljerad analys (Patel & Davisson, 2019, s. 107).

Vidare integrerade vi hermeneutiken som en grund för vår forskning inom avsnittet om intervjuer, med avsikt att betona dess roll i tolkningen och förståelsen av lärarnas synsätt och erfarenheter. Hermeneutiken möjliggör en nyanserad inblick i lärarnas tankar och perspektiv, vilket kompletterar och fördjupar vår förståelse för ämnet (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 373).

6.1 Urval

Vi tillämpade ett bekvämlighetsurval för att välja informanter till vår studie, vilket innebär att vi valde informanter baserat på tillgänglighet och vår relation till dem genom vårt dagliga arbete. Vi intervjuade sex förskollärare från tre olika förskolor i våra närområden där vi redan hade etablerade relationer, vilket underlättade logistiken och möjliggjorde att vi kunde dra nytta av vår nära koppling till informanterna (Patel & Davidsson, 2019, s. 107). För att säkerställa mångfald och bredd inkluderade vi förskollärare med olika längder av yrkeserfarenhet från dessa förskolor. Genom att välja informanter med varierande bakgrund och erfarenheter strävade vi efter att belysa olika arbetssätt och perspektiv inom ämnet.

Tabellen nedan presenterar respondenternas profession, yrkeserfarenhet och året då de tog sin examen:

Tabell 1: Respondenternas profil

Respondent	Profession	Yrkeserfarenhet	Examensår
R1	Förskollärare	14 år	2017
R2	Förskollärare	33 år	1991
R3	Förskollärare	13 år	2017
R4	Förskollärare	14 år	2020
R5	Förskollärare	17 år	2019
R6	Förskollärare	9 månader	2023

Detta urval baserades på vår strävan att inkludera intervjupersoner med relevanta kunskaper och erfarenheter för att bidra till vår forskning om den fysiska lärmiljön i förskolan. För att säkerställa anonymitet användes koder för att avidentifiera respondenterna.

6.2 Intervjuer

Datainsamlingsmetoden i vår studie är semistrukturerade kvalitativa intervjuer, som följer en förutbestämd lista över relevanta teman. Patel och Davidson (2019, s. 105) påpekar att denna metodik erbjuder flexibilitet för att fördjupa oss i förskollärares reflektioner och erfarenheter.

Denscombe (2009, s. 234–235) framhåller att semistrukturerade intervjuer med öppna frågor är en effektiv metod för att erhålla insikter i lärarnas uppfattningar. Syftet med dessa intervjuer är att skildra lärarnas livsvärld och undersöka deras övertygelser, där de kan reflektera över specifika erfarenheter och beslut. Vi formulerade våra forskningsfrågor för att vägleda intervjuerna och skapa en tydlig koppling till vårt övergripande forskningsmål. Till exempel kunde vi under intervjuerna få insikt i olika strategier som lärare använder för att främja delaktighet i förskolemiljön, vilket gav en djupare förståelse för deras praktik. Kvale & Brinkmann (2021, s. 52) betonar vikten av att förstå lärarnas perspektiv genom deras egna berättelser. Patel & Davidson (2019, s. 107) understryker att kvalitativ forskning kräver forskarens subjektiva tolkning av kontexten. Intervjuerna, som varade mellan 30 och 60 minuter, utfördes både på plats i förskolorna och utanför deras lokaler. En intervjuguide skapades för att utforska lärarnas övertygelser, med teman som anknyter till våra forskningsfrågor. För att förbättra studiens tillförlitlighet och validitet säkerställde vi, enligt Kvale & Brinkmann (2021, s. 48), att frågorna var öppna och icke-ledande. Följdfrågor som "förstår jag dig rätt när du säger..." bidrog till att klargöra lärarnas åsikter. Ytterligare åtgärder inkluderade transparens i beskrivningen av metoderna samt inspelning med en diktafon och fullständig transkribering av intervjuerna. Våra intervjufrågor, såsom "Vad innebär delaktighet för dig i skapandet av en inkluderande förskolemiljö?" och "Hur ser du till att dina aktiviteter i förskolan är anpassade efter barnens behov och önskemål?" vägledde vårt tillvägagångssätt vid intervjuprocessen och hjälpte oss att närma oss ämnet på ett systematiskt sätt.

6.3 Genomförande

Vi inledde av vår studie genom att först kontakta förskollärare från olika förskolor muntligt för att utvärdera deras intresse av att delta. Efter att vi hade kontaktat dem skickade vi ett informationsbrev via e-post för att ge de tillfrågade tillräckligt med tid för att överväga sitt deltagande utan att känna press. Brevet innehöll en översikt av syftet med vår forskning samt vad deras deltagande skulle innebära, och vi bifogade även en samtyckesblankett. Efter att vi fått bekräftelse på deltagande från förskollärarna och deras ifyllda samtyckesblanketter, frågade vi om de önskade att vi mailade frågorna i förväg inför intervjun för att ge dem möjlighet att förbereda sig ytterligare. Därefter bokade vi in tid för intervjuerna, och vi var flexibla när det gällde tidpunkten för intervjuerna för att underlätta för förskollärarna med tanke på deras arbetsbelastning och eventuell frånvaro av personal i verksamheten. Vi valde att använda e-postkontakt i förväg för att ge de tillfrågade tillräckligt med tid för att överväga

sitt deltagande utan att känna press, vilket stämmer överens med Trosts rekommendationer (2010, s. 83).

Vi var flexibla och anpassade intervjugrupperna enligt förskollärarnas önskemål, med tanke på att några av dem föredrog att ha intervjun efter arbetstid. Under intervjuerna spelade vi in samtliga samtal för att säkerställa noggrannhet och tillförlitlighet i dokumentationen. Dessa inspelningar transkriberades sedan för att underlätta analysprocessen och säkerställa att inga viktiga detaljer gick förlorade.

6.4 Bearbetning, transkribering och kodning av intervjudata

I vår studie använde vi oss av induktiv tematisk analys för att bearbeta och analysera intervjudatan. Denna metod innebär att teman och mönster framträder organiskt från datan själv, utan att vara styrda av befintliga teorier eller förutfattade meningar. Genom att använda denna metod kunde vi låta datan tala för sig själv och identifiera de mest relevanta och framträdande teman som svarar på våra forskningsfrågor.

Induktiv tematisk analys är en flexibel metod som är särskilt användbar för att analysera kvalitativa data. Genom att fokusera på att identifiera och analysera mönster inom datan kan forskare utveckla en djupare förståelse för deltagarnas perspektiv och erfarenheter (Patel & Davidson, 2019, s. 38).

Intervjuerna genomfördes separat och vi dokumenterade respondenternas svar noggrant. Efter att all data hade samlats in granskade och analyserade vi dessa svar för att identifiera likheter och skillnader, vilket låg till grund för vår analys och för att besvara våra forskningsfrågor.

Vi återkopplade till de teoretiska ramverk vi valt för vår studie för att kunna analysera det insamlade materialet på ett sätt som var konsekvent med vår teoretiska förankring. Resultaten av denna analys redovisades i resultat- och analysdelen av vår uppsats.

Efter att vi genomfört intervjuerna med förskollärare inledde vi processen med bearbetning, transkribering och kodning av den insamlade datan. Denna fas var avgörande för att kunna utvinna meningsfulla insikter och mönster från intervjuerna och för att svara på våra forskningsfrågor på ett djupgående sätt (Patel & Davidson, 2019).

Vi började med att noggrant transkribera alla inspelade intervjuer, vilket innebar att vi skrev av allt som sades. Genom att ha transkriberade versioner av intervjuerna skapade vi en grundläggande dokumentation för vidare analys och jämförelse av respondenternas svar.

Därefter gick vi vidare till kodningsprocessen. Vi tillämpade en induktiv metod där teman och mönster framträdde organiskt från datan själv, samtidigt som vi höll våra forskningsfrågor och syften i åtanke. Genom att använda kodningsscheman och kategorier som utvecklades under processens gång organiserade och analyserade vi datan på ett systematiskt och strukturerat sätt. Kodning var en central aspekt av kvalitativ dataanalys, där nyckelord kopplades till textsegment och skapade förutsättningar för begreppsbildning och kvantifiering (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 241–242).

Genom att använda induktiv tematisk analys kunde vi säkerställa att vår analys var rotad i respondenternas egna ord och upplevelser. Detta gav oss en djupare och mer nyanserad förståelse för deras perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan och hjälpte oss att besvara våra forskningsfrågor på ett meningsfullt sätt.

6.5 Forskningsetiska överväganden

Vi har övervägt och förhållit oss till forskningsetiska principer för att säkerställa integritet, respekt och rättvisa gentemot våra deltagare samt en hög vetenskaplig standard. Vi har följt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, där vi har lagt särskild vikt vid respekt för individens integritet, vetenskaplig noggrannhet och öppenhet, samt god forskningssed (Vetenskapsrådet, 2017, s. 40). Detta har inneburit att vi har säkerställt att deltagarnas integritet och anonymitet respekteras under hela forskningsprocessen. Vi har tillhandahållit tydlig information om studiens syfte, deras rättigheter och skyldigheter, samt hur deras data kommer att hanteras och skyddas. Genom att begära deras samtycke genom samtyckesblanketter har vi säkerställt att alla deltagare ger sitt fria och informerade samtycke till att delta i studien.

Dessa viktiga forskningsetiska principer har också behandlats i enlighet med Vetenskapsrådets riktlinjer (2017, s. 40), vilka tar upp de centrala begreppen sekretess, tystnadsplikt, anonymitet och konfidentialitet.

Utöver detta har vi också följt högskolans policy gällande GDPR (General Data Protection Regulation) för att säkerställa att allt insamlat material endast används i studiens

sammanhang. GDPR är en europeisk förordning som syftar till att skydda individers personuppgifter och integritet. Efter avslutad studie kommer all insamlade data att raderas, och vi har gjort vårt bästa för att anonymisera våra deltagare genom användning av fingerade namn i studien och undvikande av specifika förskolor eller platser. Vi har också noggrant informerat våra deltagare, både skriftligt och muntligt, om studiens syfte och betonat att deras deltagande är anonymt.

Genom dessa åtgärder har vi strävat efter att säkerställa en hög etisk standard och respekt för våra deltagares integritet under hela forskningsprocessen.

7. Resultat och analys

I detta avsnitt presenterar vi resultaten av vår studie som undersöker förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan och dess betydelse för barns delaktighet och lärande. Genom att analysera respondenternas beskrivningar med hjälp av relevanta begrepp och teorier strävar vi efter att ge en djupare förståelse för deras synpunkter och reflektioner. Genom att koppla deras åsikter till teoretiska perspektiv som det sociokulturella och holistiska, samt analytiska begrepp som den proximala utvecklingszonen och scaffolding, bidrar vi till en mer nyanserad förståelse av hur förskollärare tänker och agerar i relation till den fysiska lärmiljön.

7.1 Pedagogisk närvaro och flexibilitet

Genom att lyssna på respondenternas röster och reflektera över deras erfarenheter ger de oss en unik inblick i hur pedagogisk närvaro och flexibilitet praktiseras i förskolemiljön. Enligt Läroplan för förskolan 2018 är pedagogisk närvaro avgörande för att skapa en gynnsam inlärningsmiljö där barnen kan utvecklas och trivas. Det är tydligt att respondenternas svar återspeglar denna betoning på närvaro och engagemang i barnens lärande och utveckling.

Respondent 1 framhäver vikten av tydliga mötesplatser och närvarande pedagoger som stödjer barnens interaktion och samarbete.

Som jag nämnde det tidigare, en tydlig miljö, där barnen vet vad som förväntas. Att pedagogerna är lyhörda så barnen kan be och få den hjälp de behöver. Att uppmuntra barnen att ta hjälp av varandra, inspireras av varandra. Att ge barnen verktyg kring hur de kan lösa problem. (R1)

Genom att skapa en strukturerad och trygg miljö där barnen känner sig välkomna och delaktiga, kan pedagogerna underlätta lärandet och främja samarbete mellan barnen. Detta

visar på en medvetenhet om hur miljön kan påverka barnens beteende och lärande, vilket överensstämmer med läroplanens intentioner

Respondent 2 betonar vikten av den fysiska miljös roll för lärandet och poängterar behovet av att dra nytta av både inomhus- och utomhusmiljön som resurser för lärande.

Nä.. [sic] men jag tycker liksom [sic] att alla miljöer både utemiljö och innemiljö är en fantastisk resurs, att man tar till sig den, att du kan ta lärandet ut, du kan ha samling ute, du kan ha matematik ute och det gör vi väldigt mycket med våra barn. Vi har bilder ute, vi går på formjakt, vi hittar mönster vi räknar det vi ser. När vi sitter i sandlådan skapar och bakar kakor och att barnen verkligen tar till sig, det här är det tredje rummet för oss och det är viktigt. (R2)

Respondenten framhäver inte bara potentialen i både inomhus – och utomhusmiljön som lärmiljöer, utan också vikten av pedagogisk närvaro och flexibilitet i att utnyttja dessa resurser fullt ut. Detta visar på pedagogernas förmåga att anpassa undervisningen efter barnens behov och intressen.

Vidare poängterar respondent 3 vikten av att skapa en inkluderande miljö där alla barn känner sig välkomna och delaktiga. Genom att undvika könsbaserat material och erbjuda en mångfald av leksaker och aktiviteter kan pedagogerna främja en känsla av gemenskap och trygghet bland barnen.

Jag tycker vi behöver vara väldigt lyhörda med varje barngrupp och varje enskilt barn och vad de väljer att göra, det har funnits grupper där ibland har det känts som att byggrummet är endast för pojkar, och då måste man stanna upp och fundera hur kan vi få in flickor där? (R3)

Vi tolkar respondent 3:s svar som att närvaro och flexibilitet är avgörande för att skapa en inkluderande miljö. Om en situation uppstår där ett rum verkar vara könsspecifikt, måste strategier anpassas för att inkludera alla barn. Denna insikt betonar vikten av ständigt anpassa och omvärdera strategier för att säkerställa att alla barn känner inkluderade.

Respondent 4 illustrerar pedagogisk närvaro genom reflektionsövningar med barnen.

Vi brukade ha olika teman av varje månad. Och det handlade ju [sic] då om hur barnen ska påverka sin miljö. Hur får vi fram det de tycker? Ja, men då till exempel tömde vi alla böcker på matta på mitten och så frågade vi barnen en och en: Vilken vill du ha? Vilken tycker du om? och även en ettåring kommer fram och tar en bok, som hen känner

igen eller det de tycker om väldigt mycket eller som de tycker att det känns kanske spännande ut. (R4)

Detta exemplifierar pedagogernas förmåga att lyssna på och respektera barnens perspektiv och erfarenheter, vilket utgör en central och avgörande del av det pedagogiska arbetet. Genom att aktivt involvera barnen i beslut som rör deras lärmiljö och genom att ta deras åsikter på allvar, skapar pedagogerna en inkluderande och demokratisk kultur där barnen känner sig sedda, hörda och värderade som aktiva deltagare i sin inlärningsprocess.

Sammanfattningsvis ger respondenternas svar en inblick i hur pedagogisk närvaro och flexibilitet omsätts i praktiken i förskolemiljön. Genom att lyssna på och reflektera över deras erfarenheter kan vi få en djupare förståelse för hur dessa faktorer påverkar utbildningen och bidrar till att skapa en gynnsam inlärningsmiljö för alla barn. Det är tydligt att pedagogerna spelar en avgörande roll i att skapa en inkluderande och stimulerande lärmiljö där varje barn ges möjlighet att utvecklas och trivas enligt sina egna förutsättningar.

7.1.1. Teoribaserad analys av respondenternas beskrivningar

Pedagogisk närvaro och flexibilitet

Ur ett sociokulturellt perspektiv tolkar vi respondenternas svar som en manifestation av förskollärarnas syn på lärande och utveckling inom ramen för Lev Vygotskijs teori. En central aspekt som framkommer är förskollärarnas betoning av den proximala utvecklingszonen, där barns lärande och utveckling främjas genom samarbete med mer erfarna individer, i detta fall förskollärarna själva (Forssell, 2017, s. 172–173). En respondent betonar detta genom att säga: Vi har skapat en strukturerad och trygg miljö där barnen känner sig välkomna och delaktiga (R1).

Vidare reflekterar respondenternas betoning av leken som en central plats för lärande och samarbete hur Vygotskijs idéer om barns rättigheter att påverka sitt eget lärande och miljö där detta äger rum. Förskollärarna framhåller vikten av att skapa en dynamisk och inkluderande miljö där alla barn ges möjlighet att delta och utvecklas enligt sina egna förutsättningar (Nilsson et al., 2018, s. 51). Respondent 2 uttrycker detta som: Alla miljöer, både utemiljö och inomhusmiljö, är en fantastisk resurs för lärande. Vi tar till oss den och integrerar olika ämnen och aktiviteter för att stimulera barnens nyfikenhet och kreativitet (R2).

Denna tolkning av respondenternas svar stöds också av Strandbergs förståelse av sociokulturell teori, där samarbete och interaktion mellan barn och vuxna anses vara centrala för skapandet av en meningsfull lärmiljö (citerat i Larsson & Bäversten, 2021). Genom att arrangera miljön utifrån barnens syn på kunskap och lärande möjliggör förskollärarna en lärmiljö där barnens delaktighet och engagemang är centrala för lärandeprocessen (Larsson & Bäversten, 2021, s. 12). En respondent ger en konkret illustration av detta genom att säga: "Vi har regelbundet reflektionsövningar med barnen för att skapa en öppen och deltagande kultur där barnens röster tas på allvar" (R4).

På detta sätt ger respondenternas svar inte bara en inblick i förskollärarnas praktik utan också en förståelse för hur detta praktiseras inom ramen för det sociokulturella perspektivet, där lärande och utveckling ses som socialt konstruerade fenomen som formas av interaktion med andra och den omgivande miljön (Säljö, 2015, s. 94).

Genom att integrera det sociokulturella perspektivet i förståelsen av förskolemiljön får vi en djupare insikt i hur förskollärarnas praktik relaterar till barns lärande och utveckling. Det sociokulturella perspektivet betonar att lärande och utveckling formas av interaktioner med andra och miljön. Förskollärarnas fokus på samarbete, interaktion och skapandet av en inkluderande lärmiljö återspeglar detta perspektiv.

Genom att anpassa lärmiljön efter barnens behov och förutsättningar skapar pedagogerna en inkluderande, stimulerande och meningsfull lärmiljö där varje barn ges möjlighet att blomstra. Det är genom att förstå och anpassa lärandemiljön efter barnens perspektiv och uttryckssätt som pedagogerna skapar en gynnsam miljö för barns lärande och utveckling.

7.2 Anpassning efter barnens behov

Att utforma miljön och aktiviteterna utifrån barnens ålder, intressen och förmågor är avgörande för att skapa en meningsfull lärmiljö. Det handlar om att erbjuda olika material och möjligheter som passar olika individer. Enligt den övergripande visionen för en inkluderande och anpassningsbar lärmiljö är det centrala målet att utforma miljön och aktiviteterna så att de möter barnens individuella behov och främjar deras lärande och utveckling. Detta återspeglas tydligt i respondenternas reflektioner, där de betonar vikten av att lärmiljön är tydlig, stimulerande och anpassad utifrån barnens intressen och förmågor.

Respondent 1 betonar behovet av tydlighet i miljön och introduktion vid mötesplatserna för att tillgodose barnens intressen och gruppbaseade behov.

Beaktande faktorer enligt mig är att miljön ska vara tydlig, vad det förväntas vid mötesplatsen samt att barnen har fått introduktion vid mötesplatserna och att miljön och mötesplatser är utformad utifrån vad barnen är intresserade av samt vad de uttrycker att de vill göra samt det behov som finns i gruppen (R1)

En välstrukturerad lärmiljö bidrar till förutsägbarhet och trygghet, vilket är essentiellt för att barnen ska känna sig bekväma med att utforska och lära sig. Genom att tillhandahålla tydliga förväntningar och introduktioner vid mötesplatserna skapas en känsla av förutsägbarhet och trygghet för barnen. Respondent 3 fördjupar diskussionen genom att se miljön som en aktiv deltagare i lärandet och poängterar vikten av att vara flexibel och lyhörd för att möta barnens skiftande behov. R3 betonar att:

Mm, [sic] Ja, jag ser miljön som den tredje pedagogen och den är superviktig i vårt jobb, mm och att en stökig barngrupp kan med hjälp av miljön skapa lärande och utveckling, därför tycker jag att det är jätteviktigt att vi ser miljön och att den är förändlig [sic], till exempel det kan va en grupp som behöver bildstöd och vi ta fram det för att eller kanske finns det intresse som väcker vissa barn, kanske det behöver ta mer plats i miljö, att man hittar nya lösningar. Jag menar utifrån barnens behov, jag tänker att miljön aldrig har sett likadant ut för mig i alla fall i våra grupper så att man behöver vara lite flexibel och se över vad är det den här gruppen behöver (R3)

Respondenten belyser vikten av att vara observant på barnens behov och intressen samt att vara beredd att hitta nya lösningar för att tillgodose dem. Det handlar om att vara öppen för förändring och att vara beredd att anpassa miljön efter barnens behov och önskemål. Flexibilitet och lyhördhet gentemot barnens skiftande behov är avgörande för att pedagogerna ska kunna anpassa miljön och aktiviteterna på bästa sätt. Genom att vara uppmärksam på barnens behov och intressen och vara beredd att hitta innovativa lösningar kan pedagogerna skapa en stimulerande miljö där barnen kan växa och utvecklas. Detta resonemang stöds av respondent 4, som betonar att anpassningar i miljön är nödvändiga för att säkerställa att alla barn kan delta och vara en del av gruppen, oavsett deras individuella förutsättningar.

Oavsett vem du är och om du är kille eller tjej eller om du har en funktionsnedsättning eller om du har nyss flyttat till Sverige och inte har det svenska språket eller om du är född här och oavsett vem du är, så har du samma rätt att vara inkluderad och vara en del av gruppen och då behöver vissa anpassningar göras beroende på vilka barn man har

framför sig. Jag tycker att till exempel då [sic] man behöver göra anpassningar i miljön, det skulle kunna vara att man använder sig av tydliggörande pedagogik. Man använder sig av bildstöd i miljön och det kan också handla om att man behöver möblera om. (R4)

Respondent 4:s perspektiv lyfter fram vikten av att inte bara erkänna och respektera varje barns individuella behov och förutsättningar, utan också aktivt arbeta för att skapa en inkluderande miljö där alla barn kan trivas och nå framgång. Detta resonemang förstärker argumentet för att integrera alla barn i förskolemiljön för att främja deras känsla av tillhörighet och självkänsla. Dessutom betonar den vikten av kontinuerlig reflektion och anpassning av pedagogisk praxis och miljö för att möta de förändrade behoven hos varje barn i gruppen. Detta understryker behovet av att skapa en utbildningskultur som är öppen för förändring och redo att göra nödvändiga anpassningar för att säkerställa att varje barn får de optimala förutsättningarna för sin utveckling och sitt lärande.

Sammanfattningsvis är det avgörande att pedagoger är uppmärksamma på barnens behov och intressen och beredda att hitta innovativa lösningar för att skapa en stimulerande och inkluderande miljö där alla barn kan växa och utvecklas. Detta kräver en utbildningskultur som är öppen för förändring och redo att göra nödvändiga anpassningar för att ge varje barn de bästa förutsättningarna för sitt lärande.

7.2.1 Teoribaserad analys av respondenternas beskrivningar Anpassning efter barnens behov

I linjen med Vygotskijs teori om sociokulturellt lärande, betraktar förskollärarna den fysiska lärmiljön som en dynamisk och levande plats där barnens proximala utvecklingszon (ZPD) kan tränas och utökas (Forssell, 2017, s. 172–173). Genom att skapa en miljö som inte bara är lockande utan också noggrant anpassad efter barnens individuella behov och intressen, strävar förskollärarna efter att skapa en interaktiv och berikande lärandemiljö. Genom att förstå och tillämpa Vygotskijs teori i praktiken möjliggör förskollärare en pedagogisk miljö där barnen ges möjlighet att växa och utvecklas i samspel med sin omgivning och med stöd av sina pedagoger.

Respondent 1 framhäver betydelsen av tydlighet och vägledning i miljön för att tillgodose barnens intressen och gruppbaseade behov. Hen understryker vikten av en strukturerad miljö med tydliga förväntningar vid mötesplatserna för att skapa en känsla av förutsägbarhet och trygghet, vilket främjar barnens utforskande och lärande. Denna syn stödjer Vygotskijs teori

om att stöd och vägledning inom den proximala utvecklingszonen kan främja barns lärande och utveckling.

Å andra sidan ser respondent 3 miljön som en aktiv deltagare i lärandet och betonar vikten av flexibilitet och lyhördhet för att möta barnens skiftande behov. För dem är det avgörande att vara observant på barnens behov och intressen samt vara öppen för att hitta nya lösningar för att tillgodose dem. Genom att vara flexibel och öppen för förändring kan förskollärarna skapa en stimulerande miljö där barnen kan växa och utvecklas inom sin ZPD, i enlighet med Vygotskijs idé om att den fysiska lärmiljön är en plats för utmaning och tillväxt.

Likaså framhäver respondent 4 vikten av att anpassa miljön för att säkerställa att alla barn kan delta och vara en del av gruppen, oavsett deras individuella förutsättningar. För dem handlar delaktighet om att erkänna och respektera varje barns unika behov och förutsättningar och aktivt arbeta för att skapa en inkluderande miljö där alla barn kan trivas och utvecklas. Genom att vara medvetna om och respektera varje barns individuella behov och förutsättningar, strävar förskollärarna efter att skapa en miljö där varje barn ges möjlighet att blomstra inom sin ZPD, i linje med Vygotskijs teori om att förskollärare kan hjälpa barn att utveckla nya färdigheter och kunskaper genom att skapa en miljö som främjar deras delaktighet och lärande.

Dessa olika perspektiv från respondenterna ger inte bara en inblick i deras praktik utan också en förståelse för hur de tillämpar Vygotskijs teori om ZPD i sitt arbete. Genom att vara medvetna om och lyhörda för barnens individuella behov och förmågor, strävar förskollärarna efter att skapa en lärmiljö där varje barn ges möjlighet att växa och utvecklas inom sin egen proximala utvecklingszon.

7.3 Samstämmighet och kommunikation i personalgruppen

En avgörande faktor för att skapa en lärorik och gynnsam lärmiljö för barnen i förskolan är samstämmighet och enighet inom arbetslaget. Pedagogerna behöver gemensamt forma och genomföra arbetssätt och miljöer, allt med barnets bästa i centrum. Enligt våra respondenters svar reflekteras vikten av en gemensam vision och förståelse för barnets behov och utveckling.

I förskolans verksamhet är arbetslaget centralt för att skapa en lärmiljö som främjar barnens omsorg, lek, rörelse, utveckling och lärande. Enligt läroplanen (Skolverket, 2018, s. 15) är

arbetslagets uppgift att verka för en god och tillgänglig miljö där varje barn ges möjlighet att trivas och utvecklas.

Intervjuerna visar tydligt att skapandet av samstämmighet inom arbetslaget är avgörande för att skapa en gynnsam lärmiljö. Genom att samarbeta och dela en gemensam vision kan pedagogerna säkerställa att lärmiljön är både stimulerande och stödjande för barnens lärande och utveckling.

En av respondenterna, R1, uttrycker:

Hmm. [sic] denna fråga är en svår fråga, här tänker jag först och främst att det handlar om arbetslagets samsyn till lärmiljön och vikten av att komma överens och skapa samsyn med sina kollegor, och att lärmiljön och mötesplatser är utformade efter den aktuella barngruppen och de intressen vi ser och hör. (R1)

R1 betonar vikten av en gemensam syn inom arbetslaget kring lärmiljön för att skapa engagemang och motivation hos barnen. Genom att ha en gemensam förståelse för lärmiljöns syfte och mål kan pedagogerna skapa en enhetlig och meningsfull inlärningsmiljö för barnen.

En annan respondent, R2, framhåller betydelsen av att pedagogerna är överens om arbets sättet:

Det som är till vår fördel är att jag och min kollega har jobbat ihop länge, vi kan ge feedback, vi har skapat samsyn för att kunna ge barnen det de har rätt till, vi har en bra struktur, kommer bra överens och har ett öppet klimat. (R2)

R2:s svar indikerar att långvarigt samarbete och en gemensam vision är avgörande för en gynnsam lärmiljö. Förmågan att ge feedback, skapa samsyn och ha en bra struktur är viktiga faktorer för att kunna tillgodose barnens rättigheter. Respondent R3 betonar vikten av gemensam samsyn ”Ja, jag tycker att det här med samsyn är jätteviktig [sic] eftersom vi jobbar i arbetslag, att vi måste ha en gemensam samsyn, har man ingen samsyn på lärmiljön då tycker jag att det blir jättekaotiskt” [sic] (R3). R3 understryker att samstämmighet inom arbetslaget är avgörande för att undvika kaotiska situationer och skapa en stimulerande lärmiljö. Det framgår att små detaljer, som antalet barn i ett rum, kan ha stor inverkan på lärmiljön.

R5 diskuterar vikten av gemensamma förhållningssätt och balans mellan makt och frihet:

Ja, det som styr är verkligen våra rutiner när det kommer till vad barnen får bestämma och inte bestämma. Det handlar också om att vi faktiskt har en viss makt när vi väljer material och att vi som vuxna sätter gränser för dem. Det här är delvis baserat på personliga preferenser men det handlar också om att sätta upp gemensamma förhållningssätt på avdelningen. (R5)

R5 betonar vikten av att ha gemensamma förhållningssätt inom arbetslaget för att skapa en strukturerad och trygg lärmiljö. Genom att balansera makt och frihet kan pedagogerna säkerställa att barnen har möjlighet att utforska och leka på ett säkert och utvecklande sätt.

Sammanfattningsvis visar respondenternas svar att samstämmighet och kommunikation inom arbetslaget är avgörande för att skapa en gynnsam och stimulerande lärmiljö för barnen. Genom att arbeta tillsammans och dela en gemensam vision kan pedagogerna säkerställa att varje barn ges de bästa förutsättningarna för sitt lärande och sin utveckling.

7.3.1 Teoribaserad analys av respondenternas beskrivningar Samstämmighet och kommunikation i personalgruppen

I vår studie av hur förskollärare skapar en stimulerande lärmiljö för barnen är det nödvändigt att grundas i det sociokulturella perspektivet och betrakta lärandet och utvecklingen holistiskt. Det sociokulturella perspektivet, formulerat av Lev Vygotskij, betonar vikten av social interaktion och samarbete för barns lärande och utveckling. Enligt detta perspektiv konstruerar barnet sin förståelse och kunskap genom deltagande i aktiviteter och gemensamma upplevelser (Säljö, 2015). Det är inom detta teoretiska ramverk som vi tolkar respondenternas svar för att förstå hur förskollärare skapar en lärmiljö där barnens lärande främjas genom social interaktion och samarbete.

I vår analys lyfter vi fram begreppet den proximala utvecklingszonen (ZPD) som centralt inom det sociokulturella perspektivet. ZPD representerar skillnaden mellan vad en individ kan göra självständigt och vad hen kan göra med stöd av en mer kunnig person (Forssell, 2017). Förskollärare kan genom att arbeta inom barnets ZPD stödja och vägleda barnets lärande på ett sätt som är anpassat till deras individuella behov och förmågor. Scaffoldning, en metod för att stödja barnets lärande inom ZPD, betonar den mer kompetenta personens roll i att strukturera och vägleda barnets lärande (Säljö, 2023). Denna integrering av begrepp och teorier ger insikter i hur förskollärare skapar en lärmiljö där barnens lärande stöds genom scaffoldning och anpassade utmaningar.

Förutom det sociokulturella perspektivet är det holistiska perspektivet väsentligt för att förstå förskolans miljö och dess påverkan på barns upplevelser och utveckling. Genom att betrakta förskolemiljön holistiskt kan vi diskutera hur den formar barnens identitet och delaktighet i lärandeaktiviteter (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2020). Det är inom denna kontext vi tolkar respondenternas svar om samstämmighet och kommunikation inom arbetslaget.

I vår analys framhäver vi respondenternas betoning av samstämmighet och enighet inom arbetslaget som avgörande för att skapa en gynnsam lärmiljö för barnen. Genom att samarbeta och dela en gemensam vision kan pedagogerna säkerställa att lärmiljön är både stimulerande och stödjande för barnens lärande och utveckling. R3 poängterar betydelsen av att skapa samsyn inom arbetslaget och förklarar hur brist på en gemensam vision kan leda till kaotiska situationer. Genom att lyfta fram dessa aspekter ger respondenternas perspektiv en fördjupad förståelse för hur samstämmighet inom arbetslaget kan omsättas i praktiken för att skapa en stimulerande lärmiljö för barnen.

Således ger respondenternas citat och våra tolkningar en djupare insikt i hur förskollärare skapar en lärmiljö där barnens lärande främjas genom samarbete, kommunikation och en gemensam vision inom arbetslaget. Det är denna helhetssyn som möjliggör en effektiv och gynnsam lärmiljö där varje barn ges möjlighet att trivas och utvecklas på bästa möjliga sätt.

7.4 Materialens tillgänglighet och användning

Att säkerställa tillgängligheten och användningen av material i lärmiljön är avgörande för att främja barnens utforskande och lärande. Det handlar om att erbjuda en mångfald av material och resurser som passar barnens individuella behov och intressen. Enligt den övergripande visionen för en stimulerande och anpassningsbar lärmiljö är det centrala målet att tillhandahålla material och resurser som stöder barnens lek och lärande.

Respondent 1 framhäver vikten av närvaro och lyhördhet för att tillgodose barnens behov i leken och betonar användningen av trygghetsvandringar för att förstå barnens preferenser och val av lekplatser.

Jag kan säga så här, att miljön är utformad utifrån den aktuella barngruppen, samt att vara närvarande och lyhörd för vad barnen ger uttryck för att de behöver i sin lek. Att som pedagog vara närvarande men ändå ge utrymme för barnen att leka och utveckla leken.

Att inte störa leken. Sen tänker jag att trygghetsvandring med barnen för att få mer kunskap kring vilka mötesplatser barnen väljer och uppskattar. (R1)

Genom trygghetsvandringar utforskar pedagogen barnens värld, upptäcker deras preferenser och skapar en karta över deras valda lekplatser. Det är en balansgång mellan närvaro och frihet, mellan att erbjuda stöd och att inte hindra.

Dessutom framhäver Respondent 2 vikten av att erbjuda material som stimulerar språkutvecklingen, genom att tillhandahålla bilder och böcker som är relevanta och igenkännliga för barnen.

Vi har just det här med språket, som är väldigt viktigt, då vill vi att det ska finnas mycket bilder framme för att stimulera språket. Böcker ska också finnas, saker de känner igen. Oftast säger de att de tycker om babblarna, då har vi babblarna. De tycker om att bygga, då har vi olika byggmaterial, liksom [sic] vi tar in det första vi hör från samtalet. Vad är ditt barns favorit? tåg, då ska det finnas tåg. För att det ska underlätta vid inskolning så att vi har sånt [sic] som de känner igen. Det är så som jag känner [sic], är i första början barnens inflytande tycker jag, då barnen inte kan uttrycka sig själva, men genom samtal med föräldrarna vet vi vad barnen tycker om att leka med hemma. (R2)

Genom att välja material som barnen känner igen, som Babblarna eller deras favoritleksaker, öppnas dörrar till nya världar. Det är en bro mellan hem och förskola, där barnens röster hörs även när de själva inte kan uttrycka sig. Detta inflytande synliggörs genom att pedagogerna lyssnar på barnens och föräldrarnas berättelser och genom att tillhandahålla material som väcker deras intresse. På så sätt blir lärmiljön inte bara en plats för utbildning utan också en plats där barnen känner igen sig och känner sig välkomna att utforska och lära sig.

Respondent 4 framhåller vikten av att göra anpassningar i miljön för att säkerställa att alla barn kan delta och vara en del av gruppen, oavsett deras individuella förutsättningar.

För att barnen ska kunna bestämma till exempel vilka material de vill ha och när, kan man ändå ha ordning. De hjälper till att hålla ordning. Man gör det tillsammans och de tar hand om sin lärmiljö. Om du har introducerat på ett bra sätt och tror på barnen att de kan det, så ser jag inte att det skulle bli oordning bara för att barnen bestämmer själva vad de vill göra. (R4)

Genom att erbjuda barnen möjligheten att själva välja material och bestämma över sin inlärningsmiljö skapas en känsla av delaktighet och ansvarstagande. Respondenten betonar att ordning och barns självbestämmande inte är motsatser. Istället kan barnen, genom att vara delaktiga i att hålla ordning och ta hand om sin miljö, lära sig ansvar och samarbete. Denna

miljö tillåter barnen att utforska och lära sig på sina egna villkor samtidigt som de blir medskapare av sin inlärningsresa.

Respondent 5 understryker hur viktigt det är att vara uppmärksam på barnens intressen och använda dessa insikter för att utforma en lärmiljö som främjar deras utveckling. Genom att anpassa miljön efter deras behov och intressen skapar vi en plats där barnen kan utforska och lära sig på ett meningsfullt sätt. Det handlar inte bara om att erbjuda material och leksaker, utan också om att vara närvarande och engagerad. Respondent 5 beskriver:

Det är det ju [sic] att vi ser deras intresse och utformar miljön som vi har pratat om, dels utifrån vad jag tänker, att det här kan jag utmana dem. Men det här är också någonting som de faktiskt redan kan göra. Men då behöver jag vara närvarande och se OK [sic] nu är leken av båten här. Hur kan vi ta det vidare som det nu leker idag? [sic]. Ska vi leka på ett annat sätt, ska vi sjunga om båtar, ska vi ska vi plocka upp den tråden på fler sätt, är det fler som är intresserade av båtar, ställa sig de där frågorna? [sic]. Sen kan man inte göra det på allt, för det händer ju [sic] 23 saker, bara på 5 minuter. För det är så många barn och de leker så mycket olika saker. Så allt kan man ju inte utmana och utveckla.
(R5)

Vi tolkar respondents uttryck som att det är viktigt att vara realistisk. Med så många barn och så många olika lekar pågående samtidigt är det omöjligt att utmana och utveckla allt. Men genom att vara närvarande och medveten om barnens intressen kan vi skapa en lärmiljö där de känner sig sedda och där deras lärande får blomstra.

Respondent 6 betonar vikten av att skapa tydliga rum i förskolemiljön. Genom att initialt introducera ett basmaterial, där materialet ligger framför barnen, skapas en grund för deras självständiga utforskande. Men innan allt material finns tillgängligt är det ofta nödvändigt att lära barnen var materialets plats är och var det hör hemma.

Vi försöker ha väldigt tydliga rum och där vi initialt gör miljön med ett basmaterial, där materialet ligger framför, men innan allt finns där. Många gånger är det nödvändigt att lära barnen var materialets plats är och var den tillhör. Det är väldigt stimulerande för barn att leka med kapplastvarna som korvar i köket och att leka fritt [sic]. Men först måste de också lära sig var materialen finns, det handlar också om hur vi presenterar materialet. Det är lätt att det kan vara stökigt om vi ska samla massa saker som är överallt [sic]. (R6)

R6 poängterar vikten av att lära barnen var materialet finns och hur det används, vilket skapar en trygg och förtrogen miljö där barnen känner sig bekväma att utforska fritt. Genom att presentera materialet på ett välorganiserat sätt undviker man att det blir stökigt och

överväldigande för barnen, vilket främjar en lugn och fokuserad atmosfär där lärande kan ske på ett meningsfullt sätt.

Respondenternas olika perspektiv visar att flera gemensamma teman genomsyrar deras syn på materialens tillgänglighet och användning. Vikten av närvaro, lyhördhet och engagemang från pedagogerna är central för att skapa en lärmiljö anpassad efter barnens behov och intressen. Materialen bör vara relevanta och igenkännliga för barnen, och miljön ska vara strukturerad och organiserad för att underlätta deras deltagande och lärande. Att observera barnens intressen och erbjuda möjligheter till självständigt utforskande bidrar till en stimulerande och inkluderande lärmiljö. Genom att beakta dessa perspektiv kan pedagoger skapa en miljö där barnen känner sig sedda, hörda och stödda i sitt lärande och utveckling.

7.4.1 Teoribaserad analys av respondenterna beskrivningar Materialets tillgänglighet och användning

I den aktuella diskussionen om materialens tillgänglighet och användning i förskolans lärmiljö tolkar vi respondenternas synpunkter genom det sociokulturella perspektivet och begreppet mediering. Det sociokulturella perspektivet, enligt Lev Vygotskijs teori, belyser hur interaktioner med andra och med omgivningen formar individens lärande och utveckling (Säljö, 2015). Respondent 1 betonar närvaro och lyhördhet för barnens behov i leken och framhåller användningen av trygghetsvandringar för att förstå deras preferenser och val av lekplatser.

Vidare är begreppet mediering relevant för att förstå hur barnen använder olika kulturella artefakter och material i sin lärmiljö för att utforska och lära sig (Säljö, 2015). Genom att erbjuda material som stimulerar språkutvecklingen, såsom bilder och böcker som är relevanta och igenkännliga för barnen, skapas möjligheter för mediering av kunskap och erfarenheter. Barnens favoritleksaker och bilder från deras hemmiljö blir verktyg för att förmedla och tolka världen omkring dem, respondent 2. Bilder och böcker fungerar som medierande verktyg som hjälper barnen att tolka och förstå sin omgivning. Dessa artefakter tjänar som broar mellan barnens nuvarande kunskapsnivå och potentiella utvecklingszoner, där de kan utveckla nya färdigheter och förståelser.

Dessutom betonas vikten av att skapa tydliga rum i förskolemiljön och att introducera basmaterial för barnen att utforska (Strandberg, 2006). Detta kan ses som en form av

scaffoldning, där pedagogerna strukturerar miljön och aktiviteterna för att stödja barnens lärande och utveckling (Säljö, 2023). Respondent 6:s syn på tydliga rum och basmaterial relaterar till scaffoldning, där pedagoger skapar en miljö som är anpassad för att stödja barnens självständiga utforskande. Scaffoldning innebär att pedagoger tillhandahåller stödstrukturer som gradvis kan avlägsnas när barnen blir mer självständiga. Detta kan innebära att man organiserar rummen på ett sådant sätt att barnen lätt kan hitta och använda materialen, vilket främjar deras autonomi och ansvarstagande.

Sammanfattningsvis visar respondenternas olika perspektiv och erfarenheter på betydelsen av en stimulerande och anpassningsbar lärmiljö för barnen. Genom att tolka deras svar utifrån det sociokulturella perspektivet och begreppet mediering får vi insikter i hur barnens lärande och utveckling formas av deras interaktioner med varandra, med vuxna och med olika kulturella artefakter och material i deras omgivning (Säljö, 2015). Det är genom denna förståelse som pedagoger kan skapa en miljö där barnen känner sig sedda, hörda och stödda i sitt lärande och sin utveckling.

7.6 Sammanfattning av resultaten

Genom att integrera både respondenternas praktiska erfarenheter och den teoretiska förståelsen av förskolans lärmiljö kan vi få en rikare insikt i hur förskollärare arbetar för att skapa en gynnsam inlärningsmiljö för barnen. I denna sammanfattning kommer vi att utforska både de konkreta synpunkterna från respondenterna och de teoretiska perspektiven för att belysa väsentliga aspekter av samstämmighet, kommunikation och materialanvändning. Genom att kombinera dessa perspektiv kan vi fördjupa vår förståelse för hur förskollärare aktivt formar miljön för barnens lärande och utveckling.

Respondenternas synpunkter pekar tydligt på vikten av samstämmighet och enighet inom arbetslaget för att skapa en gynnsam lärmiljö för barnen. Genom samarbete och en gemensam vision kan pedagogerna säkerställa att lärmiljön är både stimulerande och stödjande för barnens lärande och utveckling. Detta betonas av respondenterna R1, R2 och R3, som alla framhäver behovet av att skapa och upprätthålla samsyn inom arbetslaget för att undvika kaos och främja en harmonisk miljö där barnen kan känna sig trygga och engagerade.

I enlighet med det sociokulturella perspektivet och begreppet mediering tolkar vi respondenternas synpunkter genom att belysa hur barnens lärande och utveckling formas av deras interaktioner med varandra, med vuxna och med olika kulturella artefakter och material i deras omgivning. Respondenternas betoning av användningen av material som stimulerar

språkutvecklingen och är relevanta för barnen, såsom bilder och böcker, visar på hur dessa artefakter fungerar som medierande verktyg för att förmedla och tolka världen omkring dem. Där respondenternas svar betonar behovet av samstämmighet och enighet inom arbetslaget för att skapa en gynnsam lärmiljö, ger den teoribaserade analysen insikter i hur pedagoger kan använda sig av scaffoldning och anpassade utmaningar för att stödja barnens lärande och utveckling. Genom att skapa tydliga rum och introducera basmaterial för barnen att utforska, kan pedagogerna strukturera miljön på ett sätt som främjar barnens autonomi och ansvarstagande.

I sammanfattning betonar både respondenternas svar och den teoribaserade analysen vikten av samstämmighet, kommunikation och användning av material för att skapa en stimulerande och gynnsam lärmiljö för barnen i förskolan. Genom att kombinera dessa perspektiv kan förskollärare skapa en miljö där varje barn ges de bästa förutsättningarna för sitt lärande och sin utveckling.

8. Diskussion och slutsatser

Studien syftade till att undersöka förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan och identifiera faktorer som är viktiga för att skapa en stimulerande miljö för barns delaktighet och lärande. Genom en omfattande analys av respondenternas svar framträdde tydliga mönster och insikter som ger en djupare förståelse för hur förskollärare arbetar med miljögestaltning och dess påverkan på barnens utveckling och lärande. Våra forskningsfrågor fokuserade på hur förskollärare utformar den fysiska lärmiljön och vilka faktorer de anser vara viktiga för att skapa en stimulerande lärmiljö.

En central del av respondenternas synpunkter var betydelsen av att integrera barnens perspektiv och behov i utformningen av den fysiska lärmiljön. Genom att lyssna på barnen och involvera dem i beslutsprocessen kring miljöutformningen skapar förskollärare en inkluderande och stimulerande lärmiljö där barnens intressen tas på allvar. Denna anpassningsbara miljö främjar barns delaktighet och bidrar till deras personliga och sociala utveckling, vilket överensstämmer med det sociokulturella perspektivet och Lev Vygotskijs teorier om lärande och utveckling. Detta svarar direkt på vår första forskningsfråga om hur förskollärare utformar den fysiska lärmiljön.

En annan viktig slutsats är behovet av samsyn i arbetslaget gällande utformningen av lärmiljön. Flera respondenter framhöll att det är avgörande att ha en gemensam vision och

förståelse för hur miljön bör utformas för att bäst stödja barns lärande och utveckling. Trots att detta inte alltid är enkelt betonades vikten av kontinuerlig kommunikation och samarbete för att uppnå en enhetlig och effektiv miljögestaltning. Detta svarar på vår andra forskningsfråga om vilka faktorer som är viktiga för att skapa en stimulerande lärmiljö. Genom att integrera olika perspektiv och erfarenheter i arbetslaget kan förskollärare skapa en miljö som speglar barnens behov och intressen på bästa möjliga sätt. Denna gemensamma ansträngning bidrar till en stimulerande och inkluderande lärmiljö där barnen ges möjlighet att trivas, utforska och lära på sina egna villkor.

Respondenterna bidrog med värdefulla insikter kring den fysiska lärmiljöns roll för barns utveckling och gemenskap. Genom att erbjuda olika mötesplatser och vara närvarande i miljön skapades en stimulerande och inkluderande atmosfär där barnen kände sig engagerade och delaktiga i lärandet. Vikten av en inbjudande och varierad miljö lyftes fram, vilket främjade barns sociala samhörighet och möjlighet att lära känna varandra på djupet. Anpassning för att säkerställa delaktighet för alla barn, inklusive de med olika behov, betonades av respondenterna. Genom användningen av bildstöd och en tydlig struktur skapades en inkluderande miljö där alla barn gavs möjlighet att delta fullt ut. Integrationen av barns perspektiv och behov i utformningen av den fysiska miljön framhölls också som avgörande för att skapa en lärmiljö som främjar alla barns välbefinnande och utveckling.

När vi jämför våra resultat med tidigare forskning, inklusive studier av Thuresson och Quennerstedt (2020), Bernsen, Langøy och Eilifsen (2021) samt Tone Rove Nielsen (2021), framträder flera likheter och nya insikter. Thuresson och Quennerstedt (2020) betonade vikten av att skapa en stimulerande och gynnsam lärmiljö för barnen i förskolan. Vår forskning bekräftar detta genom att visa hur förskollärare aktivt arbetar för att skapa sådana miljöer genom att integrera barnens perspektiv och samarbeta inom arbetslaget. Bernsen, Langøy och Eilifsen (2021) framhöll betydelsen av förskollärarnas deltagande i förändringar av lekmiljön för att öka deras motivation och förståelse för pedagogisk praktik. Vår studie visar att samarbete och en gemensam vision inom arbetslaget är avgörande för att skapa en harmonisk miljö där barnen kan känna sig trygga och engagerade, vilket stödjer deras slutsatser.

Nilsson, Lecusay och Alnervik (2018) undersökte den holistiska förskoledidaktiken och betonade vikten av att integrera lek och utforskande för barns kreativitet, självreglering och sociala utveckling. Vår forskning kompletterar deras genom att visa hur pedagoger kan skapa en miljö som främjar barnens autonomi och ansvarstagande genom scaffolding och anpassade utmaningar. Detta holistiska synsätt stöder också vår slutsats om vikten av att

integrera barnens perspektiv och behov i utformningen av lärmiljön. Denna holistiska förståelse är av central betydelse när vi diskuterar vår forskning om förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan. Genom att integrera lek och utforskande i utformningen av den fysiska miljön kan förskollärare skapa en stimulerande och inkluderande lärmiljö där barnens delaktighet och lärande främjas. Det holistiska synsättet stöder även vår slutsats om betydelsen av att integrera barnens perspektiv och behov i utformningen av miljön, vilket framhävs av Nilsson, Lecusay och Alnervik (2018) som en väsentlig del av en holistisk förskoledidaktik. Genom att betona en helhetsinriktad pedagogik kan vi bättre förstå och främja barns utveckling och lärande, vilket stärker argumentet för att en holistisk strategi är avgörande för att skapa effektiva och inkluderande lärmiljöer i förskolan.

Nordtømmes (2012) studie om förskolemiljöns påverkan på barns utforskande och deltagande belyser hur artefakter fungerar som medierande verktyg för att förmedla och tolka världen omkring dem. Vår forskning betonar vikten av att tillhandahålla material som stimulerar språkutveckling och är relevanta för barnen, vilket överensstämmer med Nordtømmes resultat. Sando och Sandseters (2022) studie om barns uppfattningar och användning av förskolans fysiska miljöer visar på behovet av att skapa en miljö där lek och utforskande uppmuntras och stöds. Vår forskning kompletterar detta genom att betona vikten av en varierad och inbjudande miljö som främjar barns sociala samhörighet och möjlighet att lära känna varandra på djupet.

Avslutningsvis, Tone Rove Nielsens (2021) studie om förskolelärares uppfattningar och praxis kring tillgängligheten och användningen av lekmaterial understryker vikten av samstämmighet, kommunikation och användning av material för att skapa en stimulerande och gynnsam lärmiljö för barnen i förskolan. Genom att kombinera dessa perspektiv kan förskollärare skapa en miljö där varje barn ges de bästa förutsättningarna för sitt lärande och sin utveckling. Genom att integrera dessa insikter från tidigare forskning kan vi fördjupa vår förståelse av de komplexa processerna som ligger till grund för utformningen av förskolans fysiska lärmiljö. Våra resultat bygger vidare på och bekräftar tidigare forskning, vilket stärker betydelsen av en gemensam vision och ett holistiskt synsätt i skapandet av en stimulerande lärmiljö.

8.1 Fortsatt forskning

För att ytterligare fördjupa vår förståelse inom ämnet är det värdefullt att undersöka förskollärarnas och arbetslagets samsyn och samarbete mer detaljerat. Genom att utforska specifika metoder och strukturer som främjar effektivt samarbete inom arbetslaget kan vi få en djupare insikt i hur olika synsätt påverkar utformningen av lärmiljön och dess inverkan på barns lärande och utveckling. En möjlig metod är att regelbundet hålla samarbetsmöten där förskollärare kan dela sina perspektiv och erfarenheter för att gemensamt planera och utvärdera lärmiljön.

Vidare forskning bör fokusera på att analysera konsekvenserna av bristande samarbete och samsyn inom arbetslaget för barns lärande och utveckling. Studier kan undersöka hur bristande kommunikation och samarbete påverkar kvaliteten på lärmiljön och därmed barns möjligheter till lärande. Jämförande studier mellan olika förskolemiljöer eller olika pedagogiska tillvägagångssätt kan bidra till att identifiera vilka faktorer som mest gynnar en positiv lärmiljö och hur samarbete och samsyn påverkar resultatet. Genom att undersöka skillnader och likheter mellan olika kontexter kan vi få en mer nyanserad förståelse för hur olika faktorer samverkar för att främja barns lärande.

Längre tidsstudier är också av intresse för att få en djupare förståelse för hur förskolemiljön påverkar barns långsiktiga utveckling och lärande. Genom att följa barn under en längre tidsperiod och undersöka hur deras erfarenheter i förskolan påverkar deras framsteg kan vi få viktig insikt i de långsiktiga effekterna av olika pedagogiska tillvägagångssätt. Implementeringsstudier som fokuserar på införandet av nya pedagogiska metoder eller åtgärdsprogram kan bidra till att identifiera utmaningar och framgångsfaktorer för att införa förändringar i praktiken. Genom att undersöka hur nya metoder eller program implementeras och integreras i förskolemiljön kan vi få viktig kunskap om hur förändringsprocesser kan främjas och stödjas.

Genom att fortsätta utforska dessa områden kan vi fördjupa vår förståelse för samspel och samarbete mellan förskollärare samt hur olika pedagogiska tillvägagångssätt påverkar den fysiska lärmiljön och dess inverkan på barns lärande och utveckling. Detta kommer i sin tur bidra till att skapa mer gynnsamma förutsättningar för barns utveckling och lärande i förskolan.

Referenser

I författarnas ägo

Intervju med Förskollärare 1, Stockholm, 2024-03-19

Intervju med Förskollärare 2, Stockholm, 2024-03-26

Intervju med Förskollärare 3, Stockholm, 2024-03-26

Intervju med Förskollärare 4, Stockholm, 2024-03-19

Intervju med Förskollärare 5, Stockholm, 2024-03-26

Intervju med Förskollärare 6, Stockholm, 2024-03-28

9. Övriga referenser

Aspelin, J. (2013). Vad är relationell pedagogik? I J. Aspelin (Red.), *Relationell specialpedagogik – i teori och praktik* (s. 13-25). Kristianstad: Kristianstad University Press.

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur

Bae, B. (2010). Realizing children's right to participation in early childhood settings: some critical issues in a Norwegian context. *Early Years*, 30(3), 205-218.

Bernsen, A. S., Langøy, A., & Eilifsen, M. (2021). Iscenesettelse av barnehagens lekemiljø – fra nye erfaringer til eksperimenterende og utforskende praksis. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, 7, 287–302. <http://dx.doi.org/10.23865/ntpk.v7.2706>

Deci, E. & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press.

Deci, E. & Ryan, R. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior, *Psychological Inquiry*, 11(4), pp. 227–268.

Emilson, A. (2008). *Det önskvärda barnet: Fostran uttryckt i vardagliga kommunikationshandlingar mellan lärare och barn i förskolan. Göteborg studies in educational sciences*, 268.

Engdhal, I. & Ärlemalm-Hagsér, E. (2020). Att bli förskollärare: mångfacetterad komplexitet. 2:a uppl. Stockholm: Liber.

Eriksson Bergström, S. (2017). *Rum, barn och pedagoger: om möjligheter och begränsningar för lek, kreativitet och förhandlingar*. 1:a uppl. Stockholm: Liber

Ferholt, B. & Nilsson, M. (2017a). Playworlds and the pedagogy of listening. I T. Bruce, M. Bredikyte & P. Hakkarainen (Red.), *The Routledge International Handbook of Early Childhood Play* (s. 261-273). London: Routledge.

Forssell, A. (red.) (2018). *Boken om pedagogerna*. 7:e uppl. Stockholm: Liber

Grannäs, J. (2011). *Framtidens demokratiska medborgare: om ungdomar, medborgarskap och demokratifostran i svensk skola*. Studia didactica Upsaliensia, 5, Uppsala universitet.

Hutt, C. (1971). Exploration and play in children. I R. B. Herron & B. Sutton Smith (Red.), *Child's Play* (s. 231-251). New York: John Riley and Sons.

Kolb, A. D. (2000). *Den erfvaringsbaserede læreproces*. I K. Illeris (Red.), *Tekster om læring* (s. 47–66). Universitetsforlag.

Kolb, A. D. (2015). *Experiential learning: Experiences as the source of learning and development*. Pearson Education.

Kolb, A. D. (2012). *Erfvaringslæring – processen og det strukturelle grundlag*. I K. Illeris (Red.), *49 tekster om læring* (s. 283–298). Samfundslitteratur.

Kragh-Müller, G., Andersen, F. Ø., Hvitved, L. V., m.fl. (2012). *Goda lärmiljöer för barn*. [Häftad] Stockholm: Svenska Förlaget.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2021). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Malmö: MTM

Larsson Samoladas, E. & Bäversten, M. (2021). *Språkrika lärmiljöer för förskolans yngsta*. 1:a upp. Stockholm: Lärarförlaget

Lind, U. (2010). *Blickens ordning. Bildspråk och estetiska lärprocesser som kulturform och kunskapsform*. Stockholm: Stockholms universitet.

Lindqvist, G. (1995). *Lekens estetik. En didaktisk studie om lek och kultur i förskolan*. Högskolan i Karlstad, Forskningsrapport 95:12, Samhällsvetenskap.

Nilsen, T.R. (2021). Pedagogical intentions or practical considerations when facilitating children's play? Teachers' beliefs about the availability of play materials in the indoor ECEC environment. *Internationell tidskrift för barnomsorg och utbildningspolitik*, 15(1). DOI: 10.1186/s40723-020-00078-y

Nilsson, M., Lecusay, R., & Alnervik, K. (2018). Undervisning i förskolan: Holistisk förskoledidaktik byggd på lek och utforskande. *Vol 27 Nr 1 (2018): Fristående artiklar*. DOI: 10.48059/uod.v27i1.1090

Nilsson, M., Lecusay, R., & Alnervik, K. (2018). *Undervisning i förskolan: Holistisk förskoledidaktik byggd på lek och utforskande*. I M. Nilsson, R. Lecusay & K. Alnervik (Red.), *Teaching in preschool: holistic preschool didactics built on play and exploration*. Jönköping University.

Nordtømme, S. (2012). Place, space and materiality for pedagogy in a kindergarten. *Education Inquiry*, 3(3), 317-333. DOI: 10.3402/edui.v3i3.22037

Rinaldi, C. (2006). *In dialogue with Reggio Emilia: Listening, researching and learning*. Routledge.

Rönnlund, M. (2011). *Demokrati och deltagande: elevinflytande i grundskolans årskurs 7-9 ur ett könsperspektiv*. Doktorsavhandlingar i pedagogiskt arbete, 42, Umeå universitet.

Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 5:e uppl. Lund: Studentlitteratur

Sando, O.J. & Sandseter, E.B.H. (2022) Children's Perception and Utilization of ECEC Physical Environments. *Educational Sciences*, 12, s. 88. Tillgänglig:

<https://doi.org/10.3390/educsci12020088> [Åtkomst 7 mars 2024]

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Steinsholt, K. (2015) *Lek och lärande*. Tillgänglig på: Skolforskning Stockholms stad.

[Online] Tillgänglig vid: <https://www.youtube.com/watch?v=nv9rt8Eeqd0> [Åtkomst 2018-03-30].

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fuskklappar*. Häftad, Svenska.

Säljö, R. (2015). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. Häftad, Svenska.

Säljö, R. (2023). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. [Malmö]: Inläst för Myndigheten för tillgängliga medier

Thuresson, H. & Quennerstedt, A. (2020). Barns och elevers inflytande i förskolan och skolan: En forskningsöversikt. *Educare*, (2). DOI: 10.24834/educare.2020.2.5

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*, 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad från <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-godforskningssed.html>

Vikingsen, K. (2021). *Rum för lärande*. Malmö: MTM

Vygotskij, L. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos.

Walker, C. & Gopnik, A. (2013). Pretense and possibility - A theoretical proposal about the effects of pretend play: Comment on Lillard et al. (2013). *Psychological Bulletin*, 139(1), 40-44.

Bilaga 1

Informationsbrev

Hej!

Vi är två förskollärrarstudenter som heter Griselda Azócar och Ana Arangüena. Vi läser vår sista termin på förskollärrutbildningen på Södertörns högskola. Just nu skriver vi vår C-uppsats och vårt ämne är skapandet av en givande lärmiljö för förskolebarn.

Vi är intresserade av att förstå förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan och vilka faktorer som anses vara viktiga för att skapa en stimulerande miljö för barns delaktighet och lärande. För att göra detta, planerar vi att genomföra intervjuer med verksamma förskollärare.

Vi skulle vara tacksamma om du skulle kunna delta i vår studie genom att bli intervjuad. Vi är nyfikna på dina tankar kring den fysiska lärmiljön i förskolan och hur den påverkar barns delaktighet och lärande.

Intervjun kommer att ta cirka 40 minuter och består av 8 frågor. Vi letar efter minst tre deltagare per student. Din medverkan är helt frivillig och du kan avbryta när som helst om du önskar.

Vi kommer att följa Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, vilket innebär att ditt deltagande är frivilligt och att vi behandlar alla uppgifter konfidentiellt. Ditt namn, arbetsplats eller andra detaljer som kan förknippas med dig som individ kommer inte att nämnas någonstans i studien.

Om du är intresserad av att delta i studien, eller om du har några frågor, är du välkommen att höra av dig till oss via telefon eller e-post nedan.

Du är välkommen att höra av dig om du har några frågor.

Vänliga hälsningar,

Griselda Azócar

Ana Arangüena

Daniel Bodén (handledare)

Bilaga 2

Informations- och samtyckesblankett för studentarbeten vid Södertörns högskola

Information till deltagare

Du har blivit tillfrågad att delta i studien Förståelse för förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan. Enligt dataskyddsförordningen (2016/679) är Södertörns högskola personuppgiftsansvarig för personuppgiftsbehandlingar i studentarbeten. I det här dokumentet får du information om hur dina personuppgifter kommer att behandlas inom ramen för denna studie.

Syftet med studien

Vi, **Griselda Azócar** och **Ana Arangüena Leon**, genomför denna studie som en del av vår utbildning inom Förskolläraryrket vid institutionen för Utbildningsvetenskap vid Södertörns högskola. Vårt mål är att förstå hur förskollärare ser på den fysiska lärmiljön i förskolan och vilka faktorer de anser vara viktiga för att skapa en stimulerande miljö där barn kan delta aktivt och lära sig. Genom att få insikt i förskollärares perspektiv hoppas vi kunna bidra med kunskap som kan hjälpa till att förbättra förskolemiljön för barnens bästa.

Vad innebär deltagande?

Deltagande i studien innebär att du kommer att delta i en intervju där du får svara på ett antal frågor. Intervjun kommer att genomföras via verktyget Teams och beräknas ta mellan 30 och 60 minuter. Intervjun kommer att spelas in för att säkerställa att vi inte missar någon viktig

information. Efter intervjun kommer inspelningen att transkriberas, det vill säga skrivas ner i skriftlig form, för att underlätta vår analys. Din medverkan är frivillig och du har rätt att när som helst avbryta din medverkan utan några konsekvenser.

Personuppgifter som kommer att behandlas

För att uppnå syftet med studien kommer följande personuppgifter om dig att samlas in och behandlas:

- Namn
- e-postadress
- inspelad material, ljud

Med stöd av vilken rättslig grund kommer personuppgifterna att behandlas?

Den rättsliga grunden för behandlingen av dina personuppgifter är ditt informerade samtycke. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak. Ett återkallande påverkar dock inte den behandling som skett innan återkallandet.

Hur personuppgifterna kommer att förvaras och skyddas under arbetets gång

Dina personuppgifter kommer att förvaras på Södertörns högskolas säkra molntjänster eller gemensamma servrar enligt riktlinjer i "Riktlinjer för studenter vid behandling av personuppgifter på Södertörns högskola" (dnr: 1200–1.9.3–2020). Vi kommer också att förvara vissa data i pappersform.

För att skydda dina personuppgifter kommer vi att avidentifiera all information som vi samlar in. Det innebär att alla uppgifter som kan kopplas till dig som individ kommer att tas bort eller ändras så att de inte längre kan kopplas till dig. På detta sätt säkerställer vi att din personliga integritet skyddas under hela studiens gång.

Hur länge personuppgifterna kommer att behandlas

Dina personuppgifter kommer att behandlas till dess studentarbetet är avslutat och betygsatt med godkänt betyg. Därefter kommer personuppgifterna att raderas. Ditt namn eller något annat som direkt skulle kunna identifiera dig kommer inte att finnas med i resultatet.

Dina rättigheter enligt dataskyddsförordningen

Södertörns högskola är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. Enligt dataskyddsförordningen har du rätt att få ta del av de uppgifter om dig som hanteras i studien (registerutdrag), och vid behov få eventuella felaktiga personuppgifter rättade. Du kan också begära att uppgifter om dig raderas samt att behandlingen av dina personuppgifter begränsas.

Vill du utnyttja någon av dessa rättigheter eller återkalla ditt samtycke ska du kontakta ansvarig student eller studentens handledare (kontaktuppgifter finns nedan).

Klagomål

Om du har några funderingar eller klagomål avseende hur dina personuppgifter behandlas kan du kontakta högskolans dataskyddsombud via dataskydd@sh.se. Du har även rätt att lämna klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) om du inte är nöjd med högskolans personuppgiftsbehandling. IMY nås via e-post: imy@imy.se eller telefon 08-657 61 00.

Ansvariga för studien

Handledare: Daniel Bodén

Studenter: Griselda Azócar, Ana Arangüena Leon

Samtycke till att delta i studien Förståelse för förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan.

Jag har tagit del av informationen om studien och samtycker till att delta i studien Förståelse för förskollärares perspektiv på den fysiska lärmiljön i förskolan. Jag är medveten om att mitt deltagande är helt frivilligt och att jag kan avbryta deltagandet i studien utan att ange skäl för det. Genom min underskrift väljer jag att delta i studien och godkänner att Södertörns högskola behandlar mina personuppgifter i enlighet med gällande dataskyddslagstiftning och lämnad information.

Datum och ort

Underskrift

Namnförtydligande

Bilaga 3

Intervjufrågor utifrån intervjuguide:

Allmänna frågor:

Examensår:

Yrkeserfarenhet:

1. När du tänker på hur förskolans lärmiljö ska utformas för att främja barns delaktighet och lärande, vilka faktorer tar du i beaktande för att skapa en stimulerande lärmiljö där barnen kan vara aktiva deltagare?
2. Hur ser du till att barnens individuella behov och förmågor tas hänsyn till när du planerar och arrangerar förskolans rum och platser för att främja deras lärande och utveckling?
3. När du skapar en lärmiljö för lärande i förskolan, vilka strategier använder du för att göra det roligt för barnen att vara där samtidigt som du stödjer deras lärande och utveckling?
4. Kan du beskriva hur du anpassar förskolans lärmiljö för att möta barnens olika intressen, behov och förmågor? Hur ser du till att varje barn känner sig inkluderat och delaktigt?
5. Vad anser du vara viktiga faktorer för att skapa en lärmiljö där barnen känner sig engagerade och motiverade att delta i lärandet? Hur balanserar du behovet av struktur med barnens frihet att utforska och välja sina aktiviteter?
6. Berätta gärna om en situation där du såg att förskolans lärmiljö verkligen stödde barnens aktiva deltagande och lärande. Vad tror du var nyckeln till att denna miljö var så framgångsrik för barnens utveckling?

7. Hur tror du att den fysiska lärmiljön i förskolan kan fungera som en resurs för barnens lärande och utveckling? På vilket sätt kan miljön stödja barnens samarbete, problemlösning och kreativitet?
8. Utifrån din erfarenhet, hur kan den fysiska lärmiljön i förskolan bidra till att skapa en känsla av gemenskap och samhörighet bland barnen? På vilket sätt kan miljön främja interaktion och socialt lärande mellan barnen?